GÖTEBORGS UNIVERSITET

Trygga vårdnadshavare för trygga barn

Vårdnadshavares uppfattningar om introduktionen till förskolan

Namn: Frida Hallenbo, Emelie Jönsson & Linn Löfmark
Program: Förskollärarprogrammet

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå/Avancerad nivå
Termin/år: HT/2023
Handledare: Malgorzata Erikson
Examinator: Pia Williams

Nyckelord: Nyckelord: Introduktion, inskolning, introduktionsmetod, vårdnadshavare, uppfattningar, föräldraaktiv introduktion, traditionell introduktion, anknytning, trygghet.

Abstract

Enligt läroplanen är det arbetslagets ansvar att se till att en god introduktion erbjuds till barn och familj. Vårdnadshavarna ska även få möjlighet till delaktighet i verksamheten samt att ett gott samarbete möjliggörs mellan parterna. Syftet med undersökningen är att genom vårdnadshavares erfarenheter och uppfattningar bidra med ökad kunskap och förståelse för hur trygghet skapas under barnets introduktion tillsammans med vårdnadshavare och pedagoger. Genom vår frågeställning har vi fått svar på vilka olika uppfattningar vårdnadshavare har om introduktionen samt hur dessa uppfattningar bidrar till förståelse av en god introduktion. I en enkät har 85 vårdnadshavare på frivillig basis låtit oss ta del av sina tankar om förbättringar, önskemål samt den egna upplevelsen om introduktionen till en ny miljö och samhällsarena. Sammanställningen av resultatet har skett genom mixed methods där resultatet presenteras både kvantitativt och kvalitativt där läsaren kommer få ta del av dessa uppfattningar. Det framkommer att ca 74% av tillfrågade vårdnadshavare upplever sitt barn som tryggt efter avslutad introduktion, men trots det går det att se många områden som för vårdnadshavaren kan förbättras och förtydligas. I resultatet framkommer tre områden: information, individanpassning och pedagogens bemötande. Under tidigare forskning presenteras tre introduktionsmetoder, *traditionell introduktion, föräldraaktiv introduktion* och *gruppintroduktion*. Genom att analysera resultaten med stöd i anknytningsteorin drar vi slutsatsen att den föräldraaktiva introduktionen är bättre lämpad för att erbjuda en trygg och god introduktion.

Förord

Vi vill framföra ett varmt tack till alla vårdnadshavare som besvarat enkäten. Det har varit av största betydelse för att kunna utföra denna studie. Vi är tacksamma för förtroendet att få ta del av era tankar och erfarenheter. Vi vill även tacka vår personlige “IT- tekniker” Vigfus som bidragit med kunskaper och trick som underlättat vårt arbete otroligt mycket. Vi är även tacksamma gentemot Emma Gillström som tog sig tiden att agera testperson för enkäten innan den publicerades. Ytterligare ett stort tack till vår handledare Malgorzata Erikson som strukturerat samt uppmuntrat oss till att våga lyfta fram våra åsikter.

Slutligen vill vi rikta ett varmt tack till varandra, för alla skratt, kloka samtal, alla koppar kaffe, clementiner och majskakor. Vi har haft kul på vägen trots att livet kommit emellan!

/ Emelie, Frida & Linn

Innehållsförteckning

Förord ... **1**

Innehållsförteckning ... **2**

1 Inledning ... **4**

1.1 Bakgrund ... 4

1.1.1 Styrdokument ... 4

1.1.1.1 Läroplanen ... 4

1.1.1.2 Skollagen ... 5

1.1.1.3 Allmänna råd ... 5

1.1.1.4 Barnkonventionen ... 5

2 Syfte och frågeställning ... **5**

2.1 Syfte ... 5

2.1.1 Frågeställningar ... 6

2.1.1.1 Avgränsningar ... 6

3 Tidigare forskning ... **6**

3.1 Förskolan och anknytningsteorin ... 6

3.2 Introduktionsmetoder ... 7

3.2.1 Traditionell introduktion ... 8

3.2.2 Föräldraaktiv introduktion ... 8

3.2.3 Gruppintroduktion ... 9

3.3 Vikten av välplanerad introduktion ... 9

3.4 Vårdnadshavare ... 9

4 Teoretiska utgångspunkter och centrala begrepp ... **10**

4.1 Anknytningsteori ... 10

5 Metod ... **11**

5.1 Fenomenografi ... 11

5.2 Analysmetod - Mixed methods ... 12

5.2.1 Kvalitativ ansats ... 12

5.2.2 Kvantitativ ansats ... 12

5.3 Urval ... 13

5.4 Genomförande ... 13

5.5 Studiens kvalitet ... 13

5.6 Etiska överväganden 14

6 Resultatredovisning 15

6.1 Kvantitativ analys 15

6.2 Kvalitativ analys 18

6.2.1 Introduktionens kvalitét 18

6.2.1.1 Pedagogens roll 18

6.2.1.2 Information 19

6.2.1.3 Individanpassning 20

6.2.1.4 Förbättringar och förändringar 20

6.2.2 Trygghet 21

6.2.2.1 Anknytningspedagog 21

6.2.2.2 Vårdnadshavarnas uttalade roll 22

6.2.2.3 Introduktionens metod 23

6.2.2.4 Barnets trygghet efter avslutad introduktion 24

7 Diskussion 24

7.1 Diskussion om resultat 24

7.1.1 En god introduktion och trygghet 25

7.1.1.1 Bemötande 25

7.1.1.2 Anknytningspedagog 25

7.1.1.3 Information 26

7.1.1.4 Introduktionsmetoder 26

7.1.1.5 Vårdnadshavarnas roll under introduktionen 27

7.1.1.6 Förväntningar innan och under introduktion 27

7.1.1.7 Det egna barnets upplevelse av introduktionen 28

7.2 Slutsats 28

7.3 Metoddiskussion 29

7.4 Förslag på vidare forskning 29

8 Referenslista 30

9 Bilagor 32

1 Inledning

Förskolan ska vara en levande social gemenskap som ger trygghet samt vilja och lust att lära (Läroplan för förskolan, [lpfö18] 2018). Enligt Skolverket (2021) är nästan 86% av Sveriges barn i åldern 1–5 år inskrivna på förskola. Introduktionen är ett första möte för barn och vårdnadshavare till en arena som ska lägga grunden till ett livslångt lärande och utveckling men förskolan är även en stor del av ett barns barndom. Från att ett barn kommer till förskolan på morgonen till dess att de blir hämtat är pedagogerna på förskolan ersättningspersoner för föräldrarna. Barn är i behov av en eller flera anknytningspersoner som de kan söka stöd och tröst hos i situationer som oroar och stressar barnet. Edfeldt (2017) menar att det är pedagogerna som ska stå för den tryggheten och för att barnet skall känna trygghet på förskolan behövs en god samverkan mellan familj och pedagoger. Författaren (2017) beskriver att barn som befinner sig i situationer som tenderar att bli stressiga har svårigheter att hålla fokus på innehållet medan barn som är trygga visar vilja att våga och utforska världen. Forskning visar att de tre första åren är de viktigaste i barns liv för att skapa trygga relationer samt att trygga vårdnadshavare bidrar till trygga barn (Shirvanian & Michel, 2017). Vi vill därför undersöka vårdnadshavarnas uppfattningar om introduktionen till förskolan. Genom att analysera vårdnadshavares uppfattningar med stöd i anknytningsteorin vill vi visa på hur pedagoger kan skapa goda förutsättningar för en trygg introduktion.

1.1 Bakgrund

Förskolan är inledningen på ett livslångt lärande och utveckling. Enligt Edfelt (2017) är det pedagogerna i verksamheten som ska stå för tryggheten. Ahrnet m.fl. (2023) har i en studie mätt kortisolnivåer hos barn som visar att anpassningen till en ny miljö som förskolan kan vara en stressande upplevelse. Författarna menar att en trygg anknytning med personal på förskolan kan underlätta övergången mellan hemmet och förskolan och minska stressen för barnen. Hwang och Nilsson (2019) menar att relationen mellan vårdnadshavare och personal inom förskolan är viktig och har en betydande roll för barnens utveckling. Med det i åtanke, samt att förskolans läroplan förespråkar god samverkan med hemmet, menar vi att vårdnadshavares upplevelser under introduktionen också ligger till grund för barnens trygghet och anknytning till förskolan.

1.1.1 Styrdokument

Förskolan är en samhällsarena som styrs av politiska beslut och som återspeglar samhällets strukturer. Förskolans styrdokument är läroplanen för förskolan, skollagen samt Skolverkets allmänna råd för förskolan. Utöver nämnda dokument har även FN:s konvention om barnets rättigheter vilket är ett internationellt dokument och numera lagstadgat sedan år 2020. Organisationen förskolan och dess innehåll styrs och regleras av dessa styrdokument (Hägglund, Löfdahl Hultman & Thelander. 2018).

1.1.1.1 Läroplanen

Enligt läroplanen för förskolan är det rektorns ansvar att skapa förutsättningar för att varje barn tillsammans med vårdnadshavare erbjuds en god introduktion till förskolan. Arbetslaget har i sin tur ansvar för att en god introduktion genomförs samt att vårdnadshavare får möjlighet till delaktighet. Arbetslaget ansvarar även för att ett gott samarbete möjliggörs mellan parterna. Utgångspunkten för verksamheten är alltid barnets bästa och det är de vuxnas ansvar att lyssna in och ta hänsyn till barnets tankar och åsikter. Introduktionen har begränsat

utrymme i läroplanen, däremot poängteras vikten av att skapa tillitsfulla relationer med hemmen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska utvecklas rikt och mångsidigt (Lpfö 18, 2018).

1.1.1.2 Skollagen

Alla barn har enligt Skollagen (2010:800) kap 8 rätt att gå i förskolan i en omfattning om 525 timmar per år från och med höstterminen då barnet fyller tre år. Det är upp till barnets hemkommun att uppsöka vårdnadshavare angående rätt till allmän förskola om barnet inte börjat innan dess. Kommunen ska då informera vårdnadshavare om förskolans syfte. Sista kontakten tas på våren det året som barnet fyller 6 år, alltså inför att barnet ska börja förskoleklass. Kommunen är endast ålagd att ta kontakt med barn som är folkbokförda i Sverige (SFS 2010:800).

1.1.1.3 Allmänna råd

I Skolverkets allmänna råd för förskolan anges konkreta riktlinjer till tjänstemän, politiker och pedagoger om hur läroplanens texter kan tolkas och omsättas i verksamheterna. Även om styrdokumenten idag blivit tydligare än tidigare menar Hägglund m.fl. (2018) att det finns ett stort tolknings- och handlingsutrymme för förskollärare. Det är de som har det yttersta ansvaret för att dokumenten följs samt förväntningarna på verksamheten uppfylls (Skolverket, 2017).

1.1.1.4 Barnkonventionen

I barnkonventionen artikel 5 står att barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare ansvarar för barnets uppfostran och utveckling. De ska också stötta barnet i att få sina rättigheter uppfyllda. Artikel 18 säger att barnets föräldrar eller vårdnadshavare har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling med statens stöd. I det här fallet skulle staten kunna ses som förskolan då det är en typ av myndighetsutövning (Unicef Sverige, 2009).

2 Syfte och frågeställning

Avsnittet presenterar studiens syfte och frågeställningar. Även ett kortfattat stycked är avgränsningar beskrivs här.

2.1 Syfte

Introduktionen är viktig för att skapa trygghet för barn och vårdnadshavare vilket också bidrar till barnets utveckling och lärande under tiden på förskolan och vidare i livet. Trygghet och anknytning är två viktiga aspekter som ligger till grund för barnets och vårdnadshavarens trivsel på förskolan. Av den anledningen vill vi lyfta fram vårdnadshavares perspektiv. När vi sökt litteratur som tar upp vårdnadshavarperspektivet har vi inte hittat något relevant och vill därför bidra till att fylla en kunskapslucka inom forskningsfältet.

Syftet med studien är att öka kunskapen och förståelsen kring hur trygghet skapas för barnet och vårdnadshavare under introduktionen till förskolan. Genom att kvantitativt och kvalitativt analysera vårdnadshavarnas uppfattningar kommer deras upplevelser av introduktionen att synliggöras i denna studie.

2.1.1 Frågeställningar

1. *Vilka olika uppfattningar om introduktion utrycker tillfrågade vårdnadshavare?*

Mer specifikt:

Vilka uppfattningar om introduktion uttrycker vårdnadshavare utifrån sina erfarenheter av:

- Det egna barnets upplevelse av introduktionen
- Information vårdnadshavare fick före och under introduktionen
- Bemötande från personalen
- Rollen vårdnadshavaren får under introduktionen
- Förväntningar vårdnadshavare hade inför introduktionen
- Introduktionsmetoder
- Den egna bedömningen vad som var bra (framgång) och vad skulle behöva utvecklas under en introduktion

2. *Hur bidrar vårdnadshavarnas uppfattningar till förståelse av en ”god introduktion” som uppfyller kraven utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv?*

2.1.1.1 Avgränsningar

I vår studie kommer vi inte utgå från barnets perspektiv då introduktion ofta sker i tidig ålder. Vi kommer alltså inte genomföra barnintervjuer eller ha möjlighet att observera introduktioner med tanke på studiens tidsram. Vi har valt att avgränsa oss till enbart vårdnadshavare och kommer således inte skriva fram förskollärarperspektivet.

3 Tidigare forskning

Under avsnittet presenteras tidigare forskning om anknytningsteorin, introduktionsmetoder samt vårdnadshavares perspektiv.

3.1 Förskolan och anknytningsteorin

Bowlbys anknytningsteori betonar vikten av en säker och trygg relation mellan barn och vårdnadshavare vilket är avgörande för barnets framtida relationer och känslomässiga välbefinnande. Shirvanian och Michel (2017) har undersökt hur anknytningsteorin kan

praktiseras i tidig barnomsorg för att stödja barnens emotionella och sociala utveckling. De menar att de första tre åren är avgörande för hur barnen kommer utvecklas socialt och kognitivt. Detta är en artikel från barnomsorg i USA vilket ser annorlunda ut än våra svenska förskolor. I USA börjar många barn förskolan redan vid 3 månaders ålder, vilket skiljer sig från den svenska kontexten där många barn skolas in vid ett års ålder.
Barn som kommer från en miljö med en otrygg anknytning där barnet är i risk att utveckla psykisk ohälsa menar författarna att barnomsorgen med en trygg anknytningsperson kan förebygga detta och ge barnet en känsla av välbehag och lycka. Författarna menar även att om pedagoger skapar en trygg och välkomnande miljö på förskolan där barn möts av förstående och trygga vuxna som är responsiva hjälper det barnen att bygga trygga relationer. Detta innebär att vuxna är närvarande och uppmärksammar barnets behov, vilket främjar barnets förmåga att utforska, lära och utveckla förmåga till positiva sociala interaktioner. I artikeln tar författarna upp vikten av att ha kännedom om de olika anknytningsmönster som Bowlby beskriver då detta kan påverka barns olika beteenden på förskolan men även påverka barnen i vuxen ålder. Författarna påpekar att om pedagogerna på förskolan har utbildning och vetskap om anknytningsteorin kan de stötta och vägleda barn med avvikande beteendemönster och samarbeta med familjerna runt detta för att ge barnen de bästa förutsättningarna.

Pedagogerna är grunden i verksamheten och skall ansvara för att det skapas en tillitsfull relation mellan familjerna och förskolans personal. Lindgren och Torro (2017) lyfter vikten av att det bör finnas minst en påbörjad relation till en pedagog för att vårdnadshavarna skall känna att förskolan är ett komplement till hemmet. Viktigt att poängtera är också att vårdnadshavarna involverar sig under inskolningen eftersom barnet studerar hur föräldrarna reagerar på den nya miljön och människorna. Författarna menar att barnet kommer spegla vårdnadshavarens sinnesstämning. Om vårdnadshavaren visar sig lugn och avslappnad kommer barnet troligt också att göra det. Det är således av stor vikt att vårdnadshavaren strävar efter att vara ett gott exempel för barnet. Pedagogerna har ett ansvar att bygga kontakt med både vårdnadshavare och barn, men framför allt till barnet. Därav behöver föräldern vara en del av samspelet och förstå vikten av att skapa en relation till pedagogen, vilket visar barnet att det är en trygg miljö att vistas i.

3.2 Introduktionsmetoder

När barnet fått en plats på förskolan börjar vistelsen med en introduktion till en arena som familjen ska bli en del av och en början till en förhoppningsvis långvarig relation och en trygg, rolig och lärorik tid. Introduktionen handlar om att familjen skall guidas in i verksamheten och ta del av det som händer och sker i allt från omsorg till lärande och utveckling. Introduktionen till förskolan är en viktig del i familjens liv och upplevelsen av den spelar en betydande roll för hur de tar del av förskolan samt hur barnet kan vara del av en större grupp än familjen. Förskolan ska vara en plats där familjer känner sig trygga vilket kräver en välplanerad och förberedd introduktion (Simonsson & Thorell 2010). Dagens förskola är en eftertraktad verksamhet och för barnen i förskolan är det arenan där kamraterna finns och många vänskapsband knyts. Lindgren och Torro (2017) menar att grunden till trygghet läggs redan under inskolningen. Författarna understryker därför vikten av att barnet behöver knyta an till minst en pedagog som kan bekräfta, trösta och lyssna in barnet när vårdnadshavarna inte är där. När barnet har knutit an menar författarna att relationen är stark nog för att barnet skall kunna stanna hos pedagogen vid en lämning och ta emot tröst.

I en studie av Markström och Simonsson (2017) identifieras huvudsakligen två metoder för introduktion då författarna menar att samverkan mellan förskolan och hemmet blir alltmer

viktig. Metoderna som lyfts är: Traditionell introduktion samt föräldraaktiv introduktion vilka kommer presenteras nedan. Enligt Lindgren och Torro (2017) är det dessa metoder som främst används inom den svenska förskolan. De menar att metoderna varieras och att förskolorna arbetar olika med dem utifrån vad som passar verksamheten vilket leder till att varje förskolas introduktionsmetod är unik. Ytterligare en metod som presenteras är gruppintroduktion, dock beskriver författarna inget mer om den i studien**.**

3.2.1 Traditionell introduktion

Enligt Markström och Simonsson (2017) fokuserar traditionell introduktion mycket på separationsprocessen och att barnet ska vänja sig vid att lämnas på förskolan. Vårdnadshavaren har med denna metod inte en aktiv roll utan skall hålla sig i bakgrunden. Traditionell introduktion är enligt Lindgren och Torro (2017) den metod som funnits längst i förskolan och pågår under två veckor. En pedagog ansvarar för introduktionen och tar således kontakt med barnet den första tiden. Till en början stannar barnet tillsammans med sin vårdnadshavare på förskolan under kortare stunder för att sedan succesivt öka vistelsetiden där dem får ta del av flera aktiviteter och rutiner under första veckan. Pedagogens roll vid dessa besök är att ta kontakt samt erbjuda barnet lek och samvaro. För att kunna göra detta förväntas vårdnadshavaren ta en passiv roll samt sitta på en bestämd plats. När pedagogen börjar få kontakt med barnen uppmanas vårdnadshavaren att lämna över till pedagogen men vara tillgänglig vid behov, dock kvar på förskolan för att sedan när barnet visar sig trygg att stanna längre stunder med pedagogen ökas vistelsetiden där vårdnadshavaren lämnar verksamheten.

3.2.2 Föräldraaktiv introduktion

Vid en föräldraaktiv introduktion har vårdnadshavaren enligt Markström och Simonsson (2017) en aktiv roll där förskolans personal förväntas ta kontakt med barnet via vårdnadshavaren. Genom observationer av barnets och vårdnadshavarens interaktioner i förskolans miljö menar författarna i studien att barnets behov, rutiner och hur barnet fungerar i lek synliggörs. Lindgren och Torro (2017) beskriver denna metod som att barnet bekantar sig med miljön och många pedagoger under långa stunder men under färre dagar där barn och vårdnadshavare tar del av verksamheten tillsammans. De skapar samtidigt en relation med pedagogerna och träffar de andra barnen. Metoden kan varieras och likaså vistelsetiden. Ibland beskrivs den som en tredagarsinskolning där vårdnadshavaren är på plats med barnet under tre dagar och sedan lämnar barnet om det känns tryggt, medan föräldraaktiv inskolning har två veckor i anspråk där barn och vårdnadshavare är tillsammans i tre dagar och sedan succesivt ökar barnets vistelsetid utan vårdnadshavaren under två veckor. Den största skillnaden mellan traditionell introduktion och föräldraaktiv introduktion menar Lindgren och Torro (2017) är vårdnadshavarens roll. Vårdnadshavarna uppmuntras i den ena att hålla sig passiv och låta pedagogen guida barnet in i verksamheten medan i den andra låter pedagogerna barnet och vårdnadshavaren ta del av verksamheten tillsammans.

I studien gjord av Markström och Simonsson (2017) framkommer det att förskollärare som använder sig av den föräldraaktiva metoden upplever att den används som en strategi för att skapa samverkan med respekt, kompetens och omtanke för barnet vilket är viktiga byggstenar för att skapa trygga relationer. Förskollärarna lyfter även vikten av att när vårdnadshavarna är delaktiga i aktiviteterna på förskolan erbjuds de en inblick i verksamheten och de får en tydligare bild av vad som sker och varför, vilket ökar förtroendet för den kompetens som finns i arbetslaget.

3.2.3 Gruppintroduktion

En tredje introduktionsmetod som inte lyfts fram i samma utsträckning som de två ovanstående är gruppintroduktion. Enligt Lindgren och Torro (2017) är det inte alltid det finns en befintlig grupp på förskolor att skolas in i, exempelvis när nya förskolor startas. Då skolas barnen in till en verksamhet där de själva blir början på en barngrupp men även då det skett förflyttningar av barn mellan avdelningar som leder till att det endast blir nya barn på en avdelning. När barnen är nya och det inte finns en befintlig barngrupp som stöttar och visar hur verksamheten fungerar kan det ta längre tid innan förskolans rutiner blir synliga och välkända för barnen eftersom det då blir pedagogen som får guida barnen i stället för att de kan iaktta, härma eller studera andra kompisar. Författarna menar att det ser väldigt olika ut hur många barn som kan skolas in samtidigt, men en viktig aspekt är huruvida det finns en tydlig introduktionsplan där pedagoger är förberedd på att anpassa introduktionen eftersom den kommer ske i grupp eller med enstaka familjer åt gången. Pedagogerna behöver ha tydliga rutiner kring introduktionen och organisera vem som sköter vad, så som samling, vila, matsituationer och så vidare. Även inkludera vårdnadshavarna i hur till exempel en lämning ska gå till. Vårdnadshavarna behöver känna sig trygga med att deras barn har en famn att gå till då det kan underlätta introduktionen menar författarna.

3.3 Vikten av välplanerad introduktion

I ytterligare en svensk studie som genomförts av Andersson Søe m.fl. (2023) undersöker författarna hur olika pedagoger i svenska förskolor arbetar med introduktioner. Studien visar även på hur förskolans valda introduktionsmetod kan påverka familjernas relation till pedagogerna, men även barnets anpassning till förskolemiljön. Studien lyfter flera aspekter som kännetecknar de olika introduktionsmetoderna och de förknippades med olika sätt att engagera vårdnadshavarna. Den föräldraaktiva metoden kännetecknades av hög delaktighet hos vårdnadshavarna. Studiens slutsatser visar på att aktivt involverade föräldrar i övergångsprocessen till förskolan kan förbättra deras engagemang i introduktionsprocessen. Det kan i sin tur kan ha en positiv inverkan på relationsskapandet mellan familj och lärare.

Studien blir därför relevant eftersom författarna undersöker hur det arbetas med introduktion i olika förskolor samt vilka metoder som används. Något som blir synligt i undersökningen som pedagoger lyfter är komplexiteten med att erbjuda barnen omsorg i en verksamhet som alltmer styrs av strävansmål där pedagogerna vill stärka sin professionella status. Det visar sig ofta bli på bekostnad av relationsbygget med barnet. Därför menar författarna att det är viktigt hur organisationen och verksamheten arbetar med introduktion och att det finns en tydlig planering för hur det ska gå till. Det är även viktigt att alla pedagoger vet vad som förväntas vilket gör att de är förberedda på vårdnadshavarnas frågor angående verksamheten.

3.4 Vårdnadshavare

Som inledande kommentar vill vi poängtera att vårdnadshavares perspektiv på introduktionen lyfts fram i väldigt liten utsträckning när det kommer till forskning om förskolan. Ackesjö (2018) har i en tidskriftsartikel skrivit om vårdnadshavares tankar inför deras barns övergång från förskolan till förskoleklassen. Författaren kom i artikeln fram till att en sådan övergång, som på många sätt kan relateras till förskolans introduktion, är en stor omställning för hela familjen. Vårdnadshavare vars första barn börjar förskoleklass känner ofta mer oro inför övergången. Ackesjö (2018) menar att vårdnadshavarnas välbefinnande är viktig för en positiv övergång för familjen. För att underlätta övergången kan skolan bidra med information så att vårdnadshavare och barn kan vara väl förberedda. Författaren kom i sin

artikel fram till att vårdnadshavares förväntningar på den nya verksamheten också spelar stor roll för övergången. Hon menar att förväntningarna styrs av hur de beskriver sitt barn. De vårdnadshavare som beskriver barnet som litet, i en utsatt position eller sårbart, har huvudsakligen förväntningar på hur väl den nya verksamheten kan bemöta barnets emotionella behov och utveckling. I motsats har vårdnadshavare som beskriver sina barn som stora, redo, intelligenta, att de har längtat efter skolan, förväntningar på den nya verksamhetens kvalité på undervisning och utmaning för barnet.

I en isländsk studie av Einarsdottir och Jónsdottir (2019) har författarna undersökt maktrelationer mellan vårdnadshavare och förskollärare och hur det påverkar deras samverkan. Genom fokusgrupper med vårdnadshavare framkom att vårdnadshavare värdesätter informell verbal samverkan med förskolan. De önskar möjlighet att diskutera sina funderingar om sina barns beteenden och utveckling. Förskollärarna i sin tur såg det som en viktig uppgift att delge vårdnadshavare information om deras barn och om verksamheten. Både vårdnadshavare och pedagoger hade likvärdiga tankar om lärarnas kunskaper om barn och verksamheten samt vårdnadshavarnas kunskaper om deras egna barn. Vårdnadshavarna i studien värdesatte förskollärarnas kunskap om barn och deras professionalism. Det gäller inte bara kunskapsmässigt, utan också relationellt. Förskollärarna uppmärksammar barnen och vårdnadshavarna vid ankomst till förskolan vilket fick familjerna att känna sig välkomna. Enligt vårdnadshavarna hade det stor betydelse.

4 Teoretiska utgångspunkter och centrala begrepp

Under avsnittet centrala begrepp skrivs begrepp kopplade till teorin fram. Anknytning, anknytningsmönster, relation, god introduktion samt trygghet är de begrepp vi anser som mest relevanta.
Anknytning syftar till barnets relationsbygge med förskollärare och annan personal under introduktionen. Med anknytningsmönster menas de relationsmönster vi har till personer i vår närhet. Vilket påverkar sättet relationen utvecklas. En god introduktion syftar till introduktionens kvalité och möjligheter att skapa trygghet för den nya familjen. Definitionen av begreppet framkom ur respondenternas svar och vad de sammantaget uttrycker för önskemål under introduktionen. Med trygghet menas en känsla av välmående och säkerhet. Begreppet “pedagog” används frekvent. Med det menas de som arbetar i arbetslaget. Det kan alltså vara förskollärare, barnskötare eller förskoleassistenter.

4.1 Anknytningsteori

Anknytningsteorin utvecklades av John Bowlby (2010) och är en teori som beskriver hur barnets tidiga relationer med vårdnadshavare påverkar den emotionella och sociala utvecklingen. Barns tidiga erfarenhet av anknytning formar uppfattningen om sig själv och andra. Barn kan utveckla olika anknytningsmönster beroende på hur de blir bemötta och detta i sin tur påverkar deras sätt att bilda relationer med andra människor genom hela livet.
I en tidskriftsartikel har von Below (2022) beskrivit anknytningsteorin och dess olika mönster. Författaren beskriver hur de olika anknytningsmönstren grundläggs under barnets första två år i samspel med barnets primära vårdgivare vilket oftast är vårdnadshavare. Det anknytningsmönster som barnet utvecklar kan ha effekt på barnets emotionella och sociala utveckling men dessa mönster kan förändras över tid beroende på de erfarenheter barnet får med sig och den miljö barnet befinner sig i. En *trygg anknytning* grundas i att barnets vårdnadshavare eller annan omsorgsperson är lyhörd till barnets signaler och behov. Barnet

kan söka upp vårdnadshavaren vid en känsla av fara och blir lugnad och tröstad av sin trygga vuxna i omgivningen. Detta bidrar till att barnet får en förståelse för sina och andras känslor. Den trygga anknytningen stödjer barnets kognitiva, psykologiska och sociala utveckling. Barn med ett *otryggt anknytningsmönster* söker inte tröst när de behöver det och reagerar heller inte när de blir lämnade av sina vårdnadshavare. Rent fysiskt förklarar von Below (2022) hur barnets hjärtrytm och stresshormoner ökar vilket tyder på att barnet håller tillbaka sin medfödda reaktion att söka upp vårdnadshavaren vid fara. Barnet styr bort uppmärksamheten från sig själv. Det visar sig att vuxna med en otrygg anknytning på grund av detta har svårigheter att tolka sina egna behov. Författaren beskriver *otryggt-ambivalent* anknytningsmönster som att barnet söker hjälp och uppmärksamhet men har upplevt vårdnadshavaren som opålitlig och därav är barnet svårt att trösta och hjälpa. Barnet är medveten om vårdnadshavarens närvaro men är osäker på vårdnadshavarens reaktioner. Därav utvecklas inte barnets sociala kontakter och lek fullt ut. Vuxna personer med en otrygg ambivalent anknytning kan uppfatta sig avvisade och ointressanta och har därför svårt att tro på sin förmåga. Det sista anknytningsmönster som von Below (2022) beskriver är *otrygg-desorganiserad anknytning.* Detta anknytningsmönster kan oftast ses hos barn vars anknytningsrelation är präglad av traumatiska eller skrämmande vårdnadshavare som inte har förmågan att ge barnet den trygghet och hjälp det behöver. Den vuxna har inte hjälpt barnet att tolka sina reaktioner och ett barn med otrygg-desorganiserad anknytning visar stress vid svårare situationer som de ska klara av på egen hand. Detta hindrar barnets fysiska, psykiska och sociala utveckling. En vuxen med detta anknytningsmönster har svårt att visa tilltro till omvärlden.

5 Metod

I följande avsnitt presenteras den valda metoden. I ett tidigt skede av arbetet var tanken att undersökningen skulle bestå av en enkät som den kvantitativa ansatsen, samt en fokusgrupp som den kvalitativa ansatsen (se bilaga 1). Efter att ha läst de svar som kommit in via enkäten har vi valt att enbart utgå från den eftersom vi vill lyfta fram vårdnadshavarnas uppfattningar om introduktionen i förskolan i denna studie. För att analysera respondenternas uppfattningar kommer en fenomenografisk ansats att användas, vilket presenteras nedan.

5.1 Fenomenografi

Svensson och Åkerblom (2020) menar att fenomenografin är en forskningsinriktning. Det innebär dels att ett fenomen, och inte ett begrepp, undersöks. Författarna skriver att de olika erfarenheter och den kunskap som vi besitter gör att vi uppfattar fenomen på olika sätt. Fenomenografisk teori beskriver människors olika uppfattningar och förståelse av ett fenomen. Forskning utifrån denna ansats handlar om att få kunskap om likheter och olikheter i individers uppfattningar om ett fenomen och se vad dessa olikheter betyder. Det som framför allt framkommer i en fenomenografisk undersökning är hur människor uttrycker sina uppfattningar. I den här studien sker det skriftligt genom en enkät där det ställts öppna frågor kring fenomenen trygghet och introduktion. I analysen av fenomenografisk forskning delas respondenternas svar in i kategorier som beskriver deras olika uppfattningar om fenomenet. Den här studien fokuserar på vårdnadshavares olika uppfattningar och erfarenheter som framgår genom beskrivningar av deras introduktioner. Svensson och Åkerblom (2020) menar att detta är en metod som kan användas vid kvalitativ forskning där den variation av uppfattningar kring ett fenomen som finns bland en grupp människor kan kartläggas.

5.2 Analysmetod - Mixed methods

Enligt Eriksson-Zetterquist (2022) är mixed methods när forskaren i en kvalitativ ansats även använder sig av en kvantitativ metod för att få en större bredd och djup i studien. Det innebär att både siffror och utförliga beskrivningar av fenomenet blir synliga, vilket bidrar till en djupare förståelse. Datan samlades in genom en enkät som sedan analyserades både kvantitativt och kvalitativt. För att presentera resultat i en Mixed Methods-studie identifieras kategorier i materialet. Detta kan benämnas som kodning. Svensson (2022) menar att i takt med att begrepp återkommer i olika variationer kan det identifieras mönster. När mönstret blir synligt kan kodningen ske mer selektivt och välja att antingen lyfta fram det som bryter mönstret eller det som är vanligast förekommande. Resultatet i studien kommer att kodas efter kategorier utifrån vårdnadshavares uppfattningar om introduktionens kvalitet och trygghet. Enkäten har riktats till många vårdnadshavare och besvarats av 85 respondenter. Därav har det funnits möjlighet att kvantifierat några av frågorna för att få en inblick i vårdnadshavarnas uppfattningar. I studiens resultat lyfts därför aspekter som skiljer sig alternativt visar samband på vanligt förekommande uppfattningar. Svensson (2022) menar att det då reduceras i den insamlade empirin. Under vardera rubriken har en rad kategorier identifierats. Resultatet presenteras nedan i form av diagram och citat.

5.2.1 Kvalitativ ansats

I respondenternas svar har två huvudrubriker skrivits fram: *introduktionens kvalitét* samt *trygghet.* Under temat introduktionens kvalité har respondenterna framför allt lyft kategorierna *pedagogens roll, information, individanpassning* samt f*örbättringar och förändringar.* Under temat trygghet lyfts framför allt *vårdnadshavarens uttalade roll* och *introduktionens tid.* Genom att läsa respondenternas svar upprepade gånger samt genom diskussion har olika kategorier bildats. Respondenternas svar har sammanfattats skriftligt genom att lyfta olika uppfattningar och upplevelser. Citat har sedan valts ut och kopplats till de olika kategorier för att belysa respondenternas uppfattning.

I resultatet tillämpas strategiskt urval, vilket Eriksson Barajas m.fl. (2013) menar kan användas sig av när en variation i svaren synliggörs. Det innebär att lyfta fram de svar som bäst representerar majoriteten av respondenterna, eller de svar som bäst belyser studiens frågeställningar. Svar som avviker från majoriteten kan också bedömas vara intressanta. Strategiska urval kan många gånger inte ses som representativa för hela populationen i dess detaljer. Men genom att analytiskt generalisera resultaten till teori lyfts allmängiltiga aspekter som kan förväntas säga något väsentligt om populationen. Det är viktigt att inte tolka och lägga in egna värderingar i svaren från respondenterna utan att enbart lyfta fram deras svar så som det är skrivet samt analysera dessa utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv.

5.2.2 Kvantitativ ansats

Genom respondenternas svar i enkäten har liknande uppfattningar identifierats hos många respondenter. Det avgjorde huruvida svaren blev relevanta att kvantifiera utifrån frågeställningarna. Således kommer inte alla frågor att kvantifieras. Erikson Barajas m.fl. (2013) skriver om hur forskare kan använda sig av strategiskt urval för att få variation i det som presenteras. Här gjorde vi ett strategiskt urval av de svar vi valt att presentera kvantitativt. Genom att gå igenom en fråga i taget skapade vi en mindmap i programmet Whimsical och därefter lades svaren i olika kategorier. Kategorierna blev synliga efterhand som vi såg liknande svar från respondenterna. Författarna menar att även med en kvantitativ ansats är viktigt att hålla sig neutral och objektiv. Därav presenteras svar som inte går att läsa

av utan egen tolkning som “annat”. När frågorna kategoriserats gjordes ett cirkeldiagram i programmet Excel för att tydligt kunna se vårdnadshavares uppfattningar runt introduktionen.

5.3 Urval

Den population vi riktat oss mot i vår studie är vårdnadshavare som introducerat barn till förskolan. Enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) avser begreppet population den/de utvalda grupperna för undersökningen. Vi har inte valt att göra avgränsningar som exempelvis geografiskt område, socioekonomisk status eller hur längesedan det var familjen introducerades till förskolan. Populationen valdes för att det vanligast förkommande är att vårdnadshavaren är barnets primära anknytningsperson samt att vårdnadshavare oftast är den som introducerar sitt barn till förskolan. Då vi valt att sprida vår enkät i forum där kvinnor nätverkar kan vi anta att det finns ett bortfall av män. Men vi kan inte vara säkra på detta då vi inte ställt riktade frågor i vår enkät om exempelvis kön eller vart respondenterna är födda etc.

5.4 Genomförande

I ett inledande skede utformades enkäten genom diskussion gällande formatet och vad som skulle öka sannolikheten till att få tillfredsställande många svar. Flervalsfrågor och frågor som graderades valdes bort då vi ville få svaren fristående och på så sätt få ta del av respondenternas beskrivningar av sina erfarenheter och uppfattningar. Enkäten utformades bland annat genom att läsa litteratur, egna erfarenheter samt diskussion. De öppna frågorna i enkäten kan liknas vid en samtalsintervju eftersom svaren karaktäriseras som utförliga, fria och innehållsrika. Enkäten är designad för att undersöka vårdnadshavares uppfattningar om deras barns introduktion till förskolan. Frågorna syftar till att ta reda på förbättringsområden, hur barnet upplevdes efter introduktion samt informationsflöde inför och under introduktion. Genom frågorna och vårdnadshavarnas svar har kopplingar till vilken introduktionsmetod som använts kunnat styrkas. Vi har valt att skicka ut en standardiserad enkät, vilket Barmark & Djurfeldt (2020) menar är när frågorna ställs på samma sätt till alla respondenter som ingår i undersökningen. Frågorna har en hög grad av strukturering eftersom den information som efterfrågas är specifik. Vi har även en tydlig plan över hur svaren skall kategoriseras efter insamlande av data. Enligt författarna är det viktigt att frågor och svar utformas på ett sätt som gör att vi får den information vi behöver.

Datan samlades in dels via utskick i stängda grupper på Facebook. Vi har även spridit enkäten via våra privata sociala medier, som Instagram och Facebook samt i andra sociala sammanhang som arbetsplatser och vänskapskrestar. Enkäten har också spridits via de förskolor där vi haft våra VFU-placeringar. På avdelningarna sattes en lapp med ett kort följebrev och en QR-kod upp (se bilaga 2). Vårdnadshavarna scannade QR-koden för att komma till enkäten där de också kunde läsa en mer utförlig presentation av studien. I enkäten benämns introduktion som inskolning, vilket är en gammal benämning. Vi valde dock att använda oss av inskolning då det är ett välkänt begrepp för vårdnadshavare.

5.5 Studiens kvalitet

Eriksson Barajas m.fl. (2013) påpekar vikten av att välja rätt metod för sin mätning. Validitet handlar om att mätningsmetoden är relevant för det fenomen som ska mätas. För att uppnå högre validitet för studien har vi använt oss av en enkät riktad till vårdnadshavare. Enkät som

metod har möjliggjort för oss att nå ut till fler respondenter än att exempelvis använda intervju. Enkäten fick 85 svar vilket vi anser innebär en hög reliabilitet. En risk med insamling av enkätsvar är att vi inte kan garantera att rätt personer svarat då vi inte har kontrollerat respondenterna. Om exempelvis någon som inte ännu introducerat sitt barn på förskolan svarar på enkäten skulle det sänka validiteten. Vi anser dock att frågorna är tydligt riktade till respondenter som introducerat barn till förskolan, varför vi anser att den risken är relativt låg. De frågor som är med i enkäten (se bilaga 1.) täcker det fenomen vi vill undersöka. Respondenterna har möjlighet att svara fritt och utförligt utifrån sin upplevelse av introduktionen. Reliabilitet handlar delvis om att studien ska kunna replikeras och få konsekventa eller liknande resultat. Eriksson Barajas m.fl. (2013) menar att för att få reda på om frågorna i enkäten är relevanta kan frågorna diskuteras och prövas mot en testgrupp. Vi valde en person som svarade på enkäten innan vi skickade ut den då tid inte fanns för att sammanställa en testgrupp. Personen fick ge feedback på hur frågorna uppfattades och även tidsåtgången för att svara på enkäten. Vi valde att skriva ut den tidsåtgång det kan tänkas ta att svara på enkäten för att minska risken för bortfall av respondenter då vi vill att reliabiliteten ska vara så hög som möjligt.

Då enkäten inte har några frågor kring information om respondenterna mer än att de introducerat barn på förskolan kan detta påverka studiens grad av generaliserbarhet. Vi inte vet populationens geografiska spridning, socioekonomiska status, bakgrund eller kön kan ett stickprov inte vara representativt för hela populationen. Dock kan det argumenteras för att 85 svar kan vara tillräckligt många för att räknas som hög generaliserbarhet. Respondenternas svar lyfter genomgående samma uppfattningar som positiva respektive negativa. Förmodligen skulle inte fler kategorier kunna identifieras med fler respondenter eller om enkäten riktat sig mot mer specifika målgrupper.

5.6 Etiska överväganden

Enligt Rönnerman (2020) finns det fyra krav för etiska överväganden att ta hänsyn till när data samlas in: Samtyckeskravet, informationskravet, konfidentilitetskravet och nyttjandekravet. I studien säkerställs *samtyckeskravet* genom att se till att empirin samlades in på ett korrekt sätt. Enkäten besvarades på frivillig basis och därmed har respondenterna givit sitt samtycke för deltagande. För att uppfylla *informationskravet* skrevs följebrev med enkät och QR-kod (se bilaga 1.1 samt bilaga 2). I följebrevet finns en presentation av oss och våra studier samt vad informationen ska användas till. I enkäten framgår information om att vårdnadshavarnas svar skulle ligga till grund för en fokusgrupp med pedagoger. Som tidigare nämnts genomfördes dock ingen fokusgrupp utan vi valde att endast fokusera på vårdnadshavares uppfattningar om introduktionen till förskolan. Detta för att svaren var så pass utförliga att de kan utgöra hela empirin. Vi som skribenter har gett vårt samtycke till att uppsatsen kan publiceras vilket även respondenterna har informerats om.

Nyttjandekravet uppfylls genom att vi beskrivit att informationen enbart kommer nyttjas till forskningsändamål av oss som studenter. Slutligen uppfylls *konfidentialitetskravet* genom att skriva fram att alla svar lämnas anonymt. Alla vårdnadshavare har svarat anonymt och kan därför inte identifieras i sina svar. Vi har även ovan redogjort för hur information om nyttjandet av enkäten delvis skilt sig från hur informationen nu används. Vi skribenter har också ett etiskt ansvar i att kontrollera att det resultat vi presenterar är sant och helt bygger på den data vi samlat in.

6 Resultatredovisning

Nedan presenteras resultatet av undersökningen både med en kvantitativt och en kvalitativt ansats. Den kvantitativa delen presenteras med cirkeldiagram och den kvalitativa delen sammanfattas skriftligt och kompletteras med citat från respondenter.

6.1 Kvantitativ analys

Studiens enkät fick respons av 85 vårdnadshavare. Vi har valt att kvantifiera ett begränsat antal av frågorna för att få en tydligare överblick över några av de uppfattningar som vårdnadshavare har kring introduktionen i förskolan. Frågorna, eller delar av frågor, är utvalda efter huruvida svaren är intressanta att kvantifiera eller ej. Nedan presenteras statistik genom cirkeldiagram. Diagrammen är numrerade från 1–6. Ordningen stämmer inte överens med ordningen i enkäten.

1. Hur skulle du beskriva din och ditt barns upplevelse av inskolningen i förskolan?

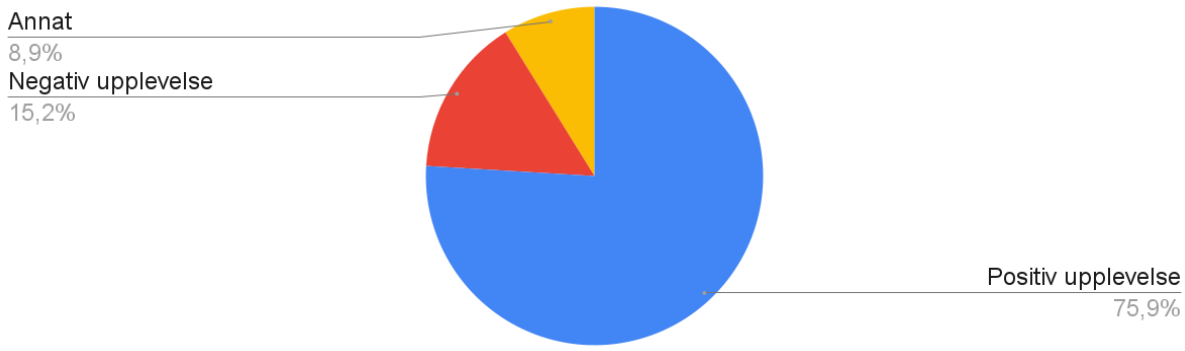

När vi sammanställt svaren på frågan ovan kan vi se att majoriteten av respondenterna har en positiv upplevelse av introduktionen i förskolan. Något som framkommit hos de vårdnadshavare som upplevt introduktionen som negativ är att det känts rörigt i verksamheten, att det var många introduktioner på samma gång eller bristande information. Det som har presenterats under kategorin “annat” var de svar i enkäten där vi inte utan egen tolkning kunde veta om vårdnadshavarna hade en positiv eller negativ upplevelse.

2. Fick ni information om hur inskolning skulle gå till?

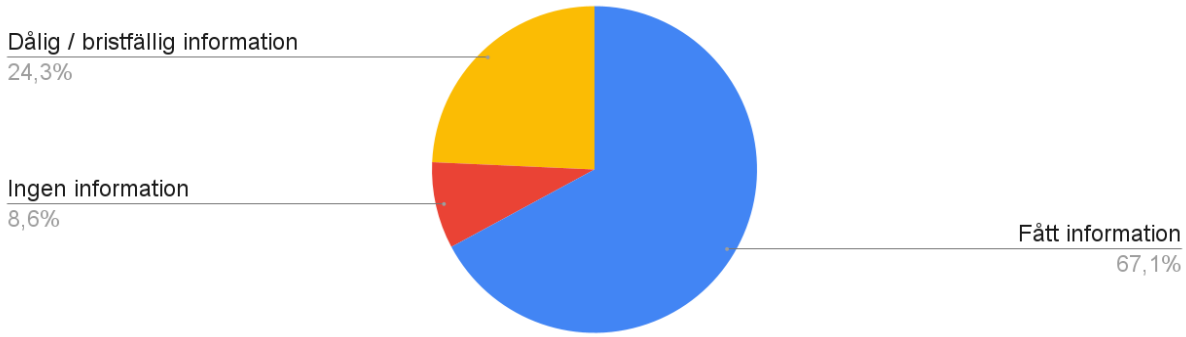

En större andel av respondenter svarar att de fått information inför introduktionen. I vilken omfattning varierar mellan vårdnadshavarna. Något avvikande var att 8,6% av vårdnadshavare har fått en plats tilldelad men inte fått någon mer information. Familjerna fick själva söka upp information om när introduktionen skulle börja. I diagrammet kan vi också se att en fjärdedel av respondenterna menar att de fått bristfällig information.

3. Vilken roll uppmuntrades du av pedagogerna att ta under inskolningen?

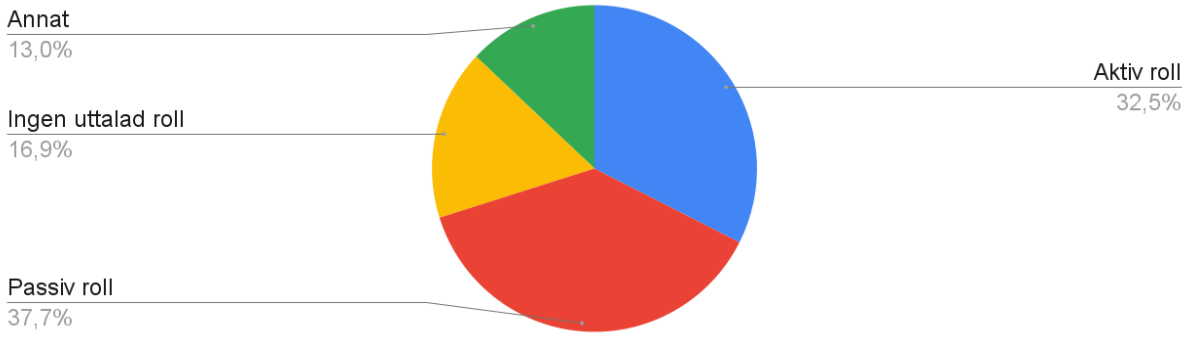

När vi kvantifierade vårdnadshavarnas svar om vilken roll de uppmuntrades att ta under introduktionen kunde vi se att den större delen respondenter tilldelats en passiv roll. Några av vårdnadshavarna har uppgett att de inte fått någon roll alls vilket de beskrivit som obekvämt. De svar som i detta diagram har presenterats under “annat” är de respondenter som inte uttalat någon specifik roll och där vi inte utan egen tolkning av svaren kunnat utläsa vilken roll de tilldelats av pedagogerna.

4. Har du några förslag på förbättringar eller förändringar som kan göras för att underlätta inskolningen för både barnet och vårdnadshavarna?

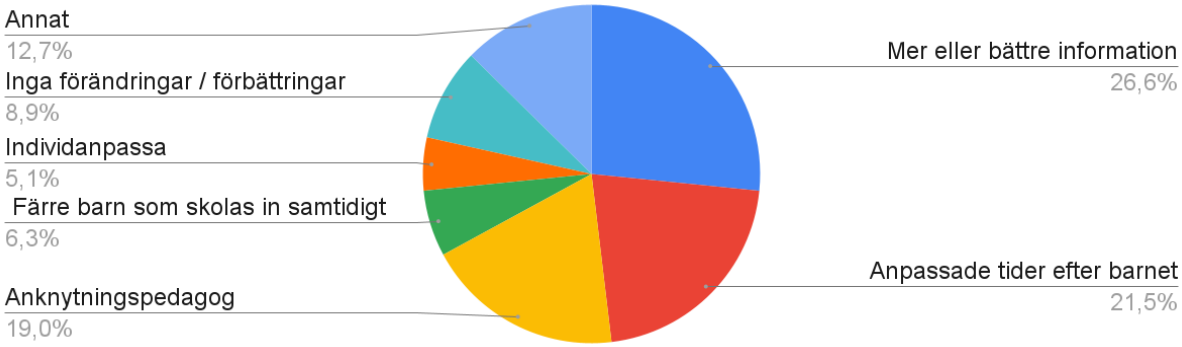

26, 6% av vårdnadshavare har angett information som ett förbättringsområde, vilket är en återkommande kategori som respondenterna lyfter. Ytterligare beskriver vårdnadshavarna en önskan om att verksamheten ska anpassa introduktionstider efter det enskilda barnet. Det ges förslag angående bättre anpassningar på vistelsetiden men även längre/kortare introduktion. 19% av respondenterna beskriver en anknytningspedagog under både förbättring samt förändring, vårdnadshavarna har olika uppfattningar om just detta. Ca 8% av respondenterna har inte angett några förslag varken på förbättringar eller förändringar vilket vi kan tyda som att dem är nöjda med sin introduktion. "Annat" i detta diagram är enstaka förslag på förändringar och förbättringar som vi inte ansett intressanta för studien.

5. Vad tycker du som vårdnadshavare är viktigt att förskolan tar hänsyn till när det gäller inskolningen av barn?

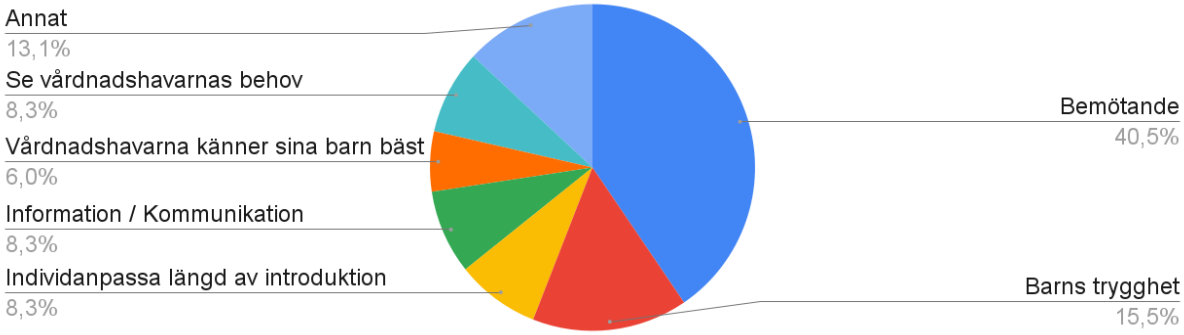

40% av respondenterna beskriver vikten av pedagogernas bemötande under den första tiden på förskolan. Det gäller både bemötande av familjerna och även hur de bemöter det aktuella barnet som introduceras. Vi kan även se att en viss andel vårdnadshavare önskar att pedagogerna visar mer ödmjukhet inför att vårdnadshavarna är de som känner sitt barn bäst. Det finns också önskemål om att förskolan borde ta hänsyn till vårdnadshavarens behov. I diagram 5 är "annat" enstaka svar som inte passat in i övriga kategorier. Svaren som kategoriserats som annat i den här frågan anser vi inte vara intressanta för studien.

6. Upplevde du som vårdnadshavare ditt barn som trygg eller otrygg efter avslutad inskolning?

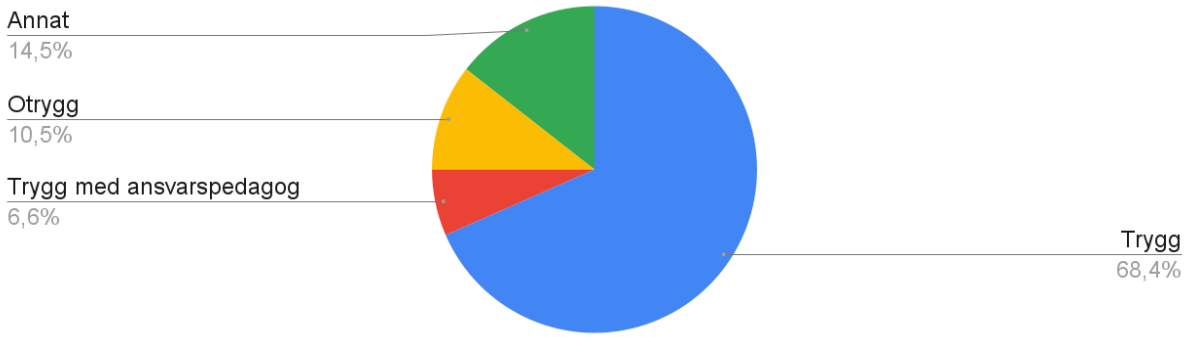

I diagrammet ovan kan vi se att den största andelen vårdnadshavare upplever sitt barn som tryggt efter avslutad introduktion. Ca 6% av respondenterna menar att barnet varit trygga för att de haft en ansvarspedagog på plats. Dock upplever ca 10% av respondenterna sitt barn som otryggt och en anledning till det är att vårdnadshavarna önskat en längre introduktion samt att det skett personaländringar som gjort att barnet upplevts som otryggt efter avslutad introduktion. "Annat" är i detta diagram då respondenterna inte skrivit ut huruvida barnet var tryggt eller otryggt och vi inte har kunnat presentera dessa utan egen tolkning av svaret.

6.2 Kvalitativ analys

Under kommande avsnitt kommer begreppen introduktion och inskolning att användas synonymt. Som tidigare nämnts är begreppet introduktion det vedertagna bland yrkesverksamma på förskolan samt i styrdokument. Vi valde dock att använda begreppet inskolning i enkätfrågorna. Således har respondenterna använt begreppet inskolning i sina svar. Vi kommer fortsatt att använda begreppet introduktion men då respondenterna citeras används inskolning.

Resultatet kommer nedan redovisas under två huvudteman, *introduktionens kvalitet* och *trygghet*, som kan identifieras i respondenternas svar. Varje huvudtema och underrubrik kommer att förklaras i ett inledande stycke.

6.2.1 Introduktionens kvalitét

I respondenternas svar identifieras kategorier som kopplas till introduktionens kvalitét. Kvalitén bestäms av de professionella, alltså personalen, och hur väl de planerar, bemöter och genomför introduktionen.

6.2.1.1 Pedagogens roll

I den här delen kommer vårdnadshavarnas uppfattningar om pedagogens bemötande och professionalism under introduktionen redovisas. I respondenternas svar kan vi genomgående se att bemötandet har en stor inverkan på huruvida familjen upplever att introduktionen varit en positiv upplevelse eller inte. Även struktur och upplägg lyfts som viktiga aspekter för en lyckad introduktion.

Vårdnadshavarna beskriver flera viktiga aspekter då det kommer till pedagogernas bemötande under introduktionen. Gemensamt kan vi se att de respondenter som anser sig positivt bemötta

beskriver egenskaper hos pedagoger såsom lyhörd, engagerad, väl förberedd, visar intresse i barnen samt gör anpassningar efter enskilt barn. De är även tillmötesgående och lyhörda mot familj/vårdnadshavare. Det framkommer även att en välplanerad inskolning med aktiviteter är viktigt och att pedagogerna visade att barnens känslor är viktiga samt att de är nyfikna på barn och familj.

”De var otroligt tillmötesgående, inlämnade, lyhörda och genuint intresserade av både barnet och oss som familj. Kunde inte fått ett bättre bemötande!”
”Väldigt bra, försökte möta varje barn. Mitt barn hade det tufft länge, svårt att vara ute pga mycket ljud och barn, så de gjorde anpassningar efter henne vilket jag uppskatta mycket,”

Ytterligare en uppfattning som vårdnadshavarna lyft som positivt är när de det funnits en ansvarspedagog som introducerar familjen på förskolan. De respondenter som inte haft den erfarenheten har påpekat att det varit önskvärt med en ansvarspedagog då de ansåg att det var många olika pedagoger. De har i sina svar uttryckt att det upplevdes som otryggt. Med ansvarspedagog menas en pedagog som fungerar som kontaktperson och ansvarig för familjens introduktion.

“Jag tyckte det var positivt med en utvald kontaktperson som hade hand om vårt barn under inskolningen. Vi fick under sommaren ett brev med bild på hen och en kort presentation. Bilden satte vi upp på kylskåpet och kunde förbereda vårt barn på att hon snart skulle få träffa hen.”
“Tyckte bemötande var bra men hade önskat mer info på frågor som personalen ej kunde svara på. Ibland kunde jag känna att det var “för många kockar i soppan”. Man visste inte riktigt vem man skulle prata med om man hade frågor om sitt barn”.

Vårdnadshavarna fick även genom enkäten beskriva om det fanns något som utmärkte sig negativt under introduktionen. Gemensamt för några av respondenterna var att de påpekade brister i pedagogernas intresse av att lära känna barnen. Introduktionen gav ett “snurrigt” intryck då de ansåg att personalen inte hade koll samt att det var många introduktioner samtidigt. Vårdnadshavarna poängterade även att pedagogerna var mindre intresserade av dem och att de kände sig ovälkomna, i vägen samt att personalen var oengagerad.

”Vi fick ett bra bemötande men man känner sig ändå som en av alla 100, inte unik alls utan snarare som en i systemet (vilket det också är, och jag upplevde det som okej!) Man är lite rädd för att störa personalen i sitt arbete”
”Jag önskar ett större intresse av sonen. De pratade mycket med mig som VH men inte mycket med sonen. Att de hade varit öppnare med att ta emot honom och integrera med honom när han gav initiativ till att göra det.”

6.2.1.2 Information

Övergripande delen av de vårdnadshavare som svarat på enkäten har fått information innan introduktionen startat. Skillnaden i vilken information de fått är dock stor. I detta stycke kommer vi att lyfta variationer i respondenternas uppfattningar kring information innan och under introduktionen. Majoriteten av respondenterna har fått ett brev med information om när introduktionen ska äga rum. De breven beskrevs flera gånger som bristfällig information. Det framkom att tydlig information angående vad som kommer ske under introduktionen är något som inger trygghet och bidrar till en positiv upplevelse för familjerna. I enkäten kan vi även se att information i god tid är något som uppskattas. Ett samtal från en pedagog som hälsar familjen välkommen kan också göra skillnad.

"Innan inskolningen hade vi först telefonkontakt och bokade ett första möte för introduktionssamtal. Innan samtalet fick vi även hem en lapp med frågor om barnet så att dom fick lite koll på exempel favorit leksaker, trygghet (napp eller snutte eller annat), hur dom gillar att bli nattade och vad vi som föräldrar var nervösa eller kände extra oroa inför. Vi upplevde kommunikationen som väldigt bra både innan och under inskolningen. Dom var tydliga med hur inskolningen skulle gå till och även vad som förväntades av oss föräldrar (var nära men var lite tråkig)."

"Vi fick information om när inskolningen börjar och hur många dagar. Sen berättades allt under tidens gång. Kändes inte bra, som att mitt/mina barn var ett objekt som hastigt skulle anpassas in i deras barngrupp."

6.2.1.3 Individanpassning

Genomgående kan vi se att vårdnadshavare önskar en större flexibilitet och en anpassad introduktion utifrån barnets behov och inte efter ett specifikt introduktionsschema. Introduktionen upplevdes positivt när barnet fick längre introduktionstid eller längre dagar när vårdnadshavare bad om det. Det lyftes även som viktigt att kunna frångå den planerade längden för introduktionen, det vill säga att lämna barnet när det kändes redo, omnämndes som positivt.

"De följde barnets behov och tog inga nya steg förrän barnet klarade av det"

"Inskolningen fick ta tid, vi fick vara där och med mycket (inte en sån där snabb inskolning på 2–3 dagar) Det blev en väldigt "mjuk" inskolning där vi lämnade helt när barnen verkligen var redo, vi blev inte "utkastade" av förskolan."

"För just min dotter hade det varit bättre att jag varit med hela dagar. När jag "tvingade personalen" till att jag skulle få delta heldag istället på att vänta på att min dotter skulle vänja sig och sluta gråta, krävdes det 2 dagar sedan grät inte min dotter vid byte av aktivitet (lek- utgång, lek-mat osv)."

6.2.1.4 Förbättringar och förändringar

I det här stycket presenteras vårdnadshavares förslag på förbättringar och förändringar utifrån deras upplevelser och erfarenheter av introduktionen i förskolan.

Mer än en fjärdedel (se diagram 4) av de vårdnadshavare som svarat på enkäten har information som ett förbättringsområde. Detta gäller information innan och under introduktionen. Många har svarat att det hade känts bra att få information tidigare så att familjen kan förbereda sig och barnet inför introduktionen. Praktisk information om lämpliga kläder, frånvaroanmälan och hur en dag på förskolan ser ut är något som framkommer i svaren. Även information om vilken roll vårdnadshavaren bör ta under introduktionen är något som efterfrågas. Respondenterna önskar även information om läroplanen, hur de bäst kan stötta sitt barn under introduktionen samt hur en dag på förskolan kan se ut.

"Mycket mer deltagande och insyn i hur vardagen skulle se ut. Mer info inför inskolning, en personlig inbjudan, kanske sms eller samtal. Mer info om plattformar och liknande."

”information i förväg vad som kommer ske och mycket dialog under själva inskolningen med feedbak till föräldrarna hur de som profesionella uppfattar att det går. Behöver mitt barn mer eller mindre tid på sig? Kan tiden för inskolningen anpassas utifrån det? Ska jag som förälder stötta på något sätt för att göra inskolningen smidigare?”

Ytterligare ett stort förbättringsområde som vårdnadshavarna önskar är att förskolan skall vara mer flexibel med tiderna under introduktionen. Respondenterna menar att förskolan ska utgå från barnet som individ och låta introduktionen ta den tid den behöver. Generellt ses en vinst i att ha längre eller fler dagar på förskolan även om det i ett fåtal fall framkommer att vissa vill ha kortare introduktioner.

”Sluta slatta med 1 timma hit 1 timma dit. 2 timmar så kollar man av läget går det inte pga av trötthet osv och samma rutin inför morgondagen och rulla på. Ibland kanske det har tagit 40 min innan ens tilliten kommit så vips hejdå nu ska vi gå.”

“Det kändes långt med två veckors inskolning och jag tror mitt barn hade löst det utan problem på kortare tid. Kanske bra att det var planerat till 2 veckor men mitt barn var trygg från start i sin nya miljö så då kanske tiden hade kunnat anpassas.”

Några vårdnadshavare uttrycker även en önskan om att personalen ska vara mer personliga i mötet med familjerna. Dels efterfrågades att personal skulle bjuda på sig själva men det önskades även mer personlig kommunikation i form av sms eller bilder på sina barn under dagen. Flera respondenter beskrev att det upplevdes som en trygghet att få bekräftat att deras barn som lämnades ledsen blev glad efter en stund och ändå hade en bra dag.

”vara öppna, bjuda på sig själv och visa ödmjukhet mot föräldrar som faktiskt lämnar det mest dyrbara de har till dem.”

”Bättre kommunikation när vårdnadshavare lämnar. Ett sms hur det går underlättar och kan bidra till mer positivitet och lugn hos vårdnadshavare som sedan återspeglar barnet.”

6.2.2 Trygghet

Nedan presenteras kategorier som respondenterna uttryckt som viktiga aspekter för barns trygghet i förskolan. Anknytningspedagog, vårdnadshavares roll och introduktionens metod är några av de kategorier som lyfts.

6.2.2.1 Anknytningspedagog

Vårdnadshavare har beskrivit både positiva och negativa aspekter i att ha en anknytningspedagog under introduktionen. Några vårdnadshavare ser en vinst i att ha en anknytningspedagog, vilket vi anser skiljer sig från en ansvarspedagog som vi tidigare nämnt. Respondenterna beskriver anknytningspedagogen som en pedagog med ansvarar för relationen till barnet. Det är den pedagog som i första hand aktivt arbetar för att skapa en anknytning och trygghet där barnet kan söka tröst och stöd vid behov. Andra respondenter menar att det upplevs sårbart att ha en anknytningspedagog om barnet endast är tryggt med den, vilket kan leda till stress och otrygghet för barnet om pedagogen inte är på plats. Vårdnadshavare som anser detta uttrycker att barnet vänjer sig vid de andra pedagogerna med tid.

“Arbetslaget ska arbeta tillsamman på samma våglängd och ha en anknytning person och viktigt att man som pedagog inte bara ser barnet utan vårdnadshavare under inskolning för att skapa band och trygghet”

“Att fler personal försöker lära känna henne, blev ju katastrof dagen när inskolningspedagogen var frånvarande. Dessutom inte okej att vår dotter var så ledsen och panikslagen när min man lämnade, hon var uppenbarligen inte trygg.”

“En del behöver skapa band med en personal för att först bli trygg och sedan lära känna de andra. För många är det svårt att lära känna många nya samtidigt och det är väldigt vanligt att många avdelningar kör att ingen har ansvar för inskolningen och då kan det bli rörigt och otryggt.”

6.2.2.2 Vårdnadshavarnas uttalade roll

Respondenterna har i enkäten ombetts att beskriva sin roll under introduktionen för att kunna härleda till en introduktionsmetod. I de fall vårdnadshavaren har uppmuntrats ta en aktiv roll passar in i föräldraaktiv introduktion och vårdnadshavare som uppmuntrats ta en passiv roll passar in på traditionell introduktion.

I enkäten framgår det att de flesta respondenterna blivit instruerade att vara antingen passiv eller aktiv tillsammans med barnet (se diagram 3). Några av vårdnadshavarna hade dock inte fått någon uttalad roll av pedagogerna. Gemensamt för de som uppmuntrades till att ta en aktiv roll var att vårdnadshavaren utforskade miljöerna tillsammans med barnet och att pedagogerna då var åskådare. Vårdnadshavare skulle finnas som stöd samt att ha ansvar över barnet men även ansvar över omsorgen (blöjbyte/sövning/mat). De förväntades vara delaktig och nyfiken på verksamheten och vårdnadshavare skriver att de uppmuntrades till att vara positiv, närvarande och nära barnet för att sen låta barnet utforska själv.

”Första dagarna hade jag och min man huvudrollerna, vi var tillsammans med vårt barn och utforskade miljöerna medans pedagogerna höll i olika aktiviteter, visade runt, uppmuntrade och stöttade barnen utifrån deras behov. Efter någon dag så klev vi föräldrar bak ett steg och pedagogerna tog mer plats. Så fortlöpte det tills vi kunde lämna helt. Men finnas i närheten. Väldigt individuellt när dessa olika kliv togs.”

Gemensamt för vårdnadshavare som uppmuntrades till att vara passiva av pedagogerna har beskrivit sin roll som tråkig, hålla sig i bakgrunden samt sitta på samma plats hela tiden. Detta för att barnet skall veta var föräldern är om den behövdes och för att pedagogerna skulle upplevas som de roliga och inbjudande.

”En tråkig VH som satt still på samma ställe under hela vistelsen. Pedagogerna skulle vara de roliga och locka barnet att upptäcka”
”Vara närvarande så att barnet kunde ”tanka” energi från oss om det behövdes men annars vara lite tråkigare än vanligt och helst sitta på samma plats under hela tiden så att barnet visste var hen kunde hitta oss”

Det fanns även de vårdnadshavare som inte fått information om hur de skulle agera vid introduktionen och hade därmed heller ingen uttalad roll från pedagogerna om hur de kunde stötta och vara tillsammans med barnet under introduktionen. Det beskrevs av respondenterna som obekvämt men de fanns också de som uttryckte en tillit för att pedagogerna skulle säga till om vårdnadshavaren hade fel strategi.

”Detta tycker jag är klurigt för som förälder tror jag att många känner sig som att man inte ska lägga sig i eller vara sjåpig så jag tror jag tog en ganska avvaktande roll vilket kan kännas underligt eftersom jag känner mitt barn. Tror jag uppmuntrades till att backa och ta en avvaktande roll”

6.2.2.3 Introduktionens metod

Några av enkätens frågor är formulerade på ett sätt där svaren kan beskriva introduktionens metod. Vårdnadshavare har dels fått frågor om hur lång tid introduktionen planerats pågå, dels om vilken roll vårdnadshavaren ombads ta, som nämnts tidigare. Få respondenter ha benämnt metoderna vid namnen *föräldraaktiv introduktion*, *traditionell introduktion* och *gruppintroduktion,* men med hjälp av respondenternas svar och tidigare beskrivningar av introduktionsmetoderna kan många av svaren ändå kopplas till en specifik introduktionsmetod. Det framkom i respondenternas svar att hur lång tid introduktionen pågick kunde skilja sig från mellan tre dagar upp till två veckor. Tre dagar passar in på beskrivningen av föräldraaktiv introduktion, där familjen deltar färre dagar men fler timmar per dag. Två veckor passar in på beskrivningen av traditionell introduktion. De respondenterna har också beskrivit att timmar per dag ökar succesivt. Några få respondenter har benämnt föräldraaktiv introduktion i sina svar och några har nämnt gruppintroduktion. Ingen av respondenterna har nämnt begreppet traditionell introduktion.

Gemensamt för de respondenter som introducerats till förskolan under två veckor är att vistelsetiden succesivt ökar under första veckan med vårdnadshavare närvarande. Barn och vårdnadshavare är på plats 1- 2 timmar per dag första veckan för att sedan vecka två lämna barnet själv med förälder i beredskap ca 3-5 timmar beroende på barnet. Några respondenter svarade att introduktionen hade kunnat gå snabbare, medan andra ville ha en längre introduktion då de ansåg att barnet hade behövt det.

”Max två veckor. En vecka med vårdnadshavare där och i närheten, först 1h i två dagar, sen 3h i tre dagar. Sedan 3-5timmar sista fem dagarna. Två av mina barn va redo efter dessa två veckor. Ett av mina barn hade behövt minst en vecka till men då övertalades jag att det skulle gå bra”

”Två veckor. Det poängterades dock väldigt tydligt att alla barn är olika och att det är utifrån varje barn. Första dagarna var ngn enstaka timme på plats för att sedan öka succesivt för varje dag. Första långa dagen fick jag vara med flera timmar så mitt barn även fick lov att somna med mig på vilan då det skapar trygghet enligt förskollärarna”

De vårdnadshavare som fått introduktion under 3 dagar beskriver att vistelsetiderna varierade. Detta skiljer sig alltså från introduktionen som genomfördes under 2 veckor, där samma mönster upprepades i respondenternas svar. Gemensamt för respondenterna med 3-dagarsintroduktion är att vårdnadshavarna var med under längre stunder tillsammans med barnet samt att pedagogerna efter dessa tre introduktionsdagar förväntade sig att barnet skulle vistas utan sin vårdnadshavare. Hur länge barnet vistades på förskolan själv varierade även det.

“Tre föräldraaktiva dagar då vi var med för att sedan lämna under kortare dager en period. De tre första dagarna var vi där mellan 9-13 (eller när barnet vaknat efter vilan)”

"Tycker alla borde ha föräldraaktiv inskolning, skapar bättre trygghet och drar inte ut på de så långt som annars"
"Inskolningen varade i tre dagar. Känns problematiskt ur ett trygghet-och anknytningsperspektiv.

Vårdnadshavares uppfattningar kring gruppinskolning framkommer i svaren som något vilket uppfattats rörigt, opersonligt och stressigt. Det har även framkommit att gruppintroduktion har upplevts positivt, då med ett begränsat antal barn.

"Det hade kanske kunnat vara färre barn som skolades in samtidigt, vi var ca 6 barn och med dess vårdnadshavare samtidigt som skolades in. Det blev mycket för barnen. Vissa tog det bra men vissa hade svårt att förstå varför vissa vårdnadshavare var kvar och andra inte."

"Bra bemötande men många barn skolades in samtidigt så tiden räckte väl inte till att prata med mig som jag hade velat."

6.2.2.4 Barnets trygghet efter avslutad introduktion

I en fråga där respondenterna fick svara kring huruvida barnet upplevdes som tryggt eller otryggt efter avslutad introduktion upplever majoriteten, trots gråt vid lämningen, barnet som tryggt (se diagram 6). Många vårdnadshavare skriver att de ser gråt som något normalt och en naturlig del av att bli lämnad. En del uppger att barnet är tryggt då pedagogen som introducerat barnet till förskolan är på plats. Vårdnadshavare som upplevt att barnet varit otryggt efter introduktionen beskriver att det visat sig i hemmet då barnet visat ett ändrat beteende kring rutinsituationer som mat, sömn och extra närhetssökande.

"Jag upplevde honom trygg. Vid lämningar kunde han gråta med det gick över på 5 minuter då pedagogerna höll honom, lekte med honom och lämnade inte honom förrän han var redo"

"Mitt barn var glad och såg fram emot att gå till förskolan. Det var inte förens en månad eller två när separationsångest kom igång och det svårt vid lämningen"

"Det kändes att barnet var otrygg. Då tog det ca 2 månader för honom att vänja sig i förskolan. Han var ledsen varje gång när jag lämnade i förskolan. Jag blev ofta uppringd av pedagogerna för att han inte kunde lugna sig ner."

7 Diskussion

Under avsnittet diskuteras resultatet i relationer till tidigare forskning och våra tankar under de kategoriers om framkommit i resultatet.

7.1 Diskussion om resultat

Syftet med studien är att öka kunskapen och förståelsen kring hur trygghet skapas för barnet och vårdnadshavare under introduktionen till förskolan. Detta gör vi genom att studera vårdnadshavarnas uppfattningar utifrån deras och deras barns upplevelser av introduktionen. Vi kommer här att diskutera resultatet av våra frågeställningar i förhållande till tidigare forskning och våra slutsatser om det. Enligt läroplanen för förskolan (2018) skall arbetslaget

ansvara för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmen. Det är rektorns ansvar att erbjuda vårdnadshavare och barn en god introduktion till förskolan. Läroplanen tolkas och implementeras av arbetslaget vilket gör att introduktioner kan variera runt om i landet.

74% av respondenterna beskriver att deras barn i mångt och mycket är trygga på förskolan efter avslutad introduktion. Vi menar att det är tydligt att introduktionen varit lyckad för barnets del. Dock framkom ändå oväntat många förslag på förbättringsområden i respondenternas svar. Vi tolkar detta som att vårdnadshavarna mer ofta än barnen känner sig otrygga efter avslutad introduktion. Nedan kommer vi att diskutera vårdnadshavarnas uppfattningar om introduktionen i förskolan.

7.1.1 En god introduktion och trygghet

Kvalitén på introduktionen bestäms av de professionella, det vill säga personalen på förskolan och hur väl de planerar, bemöter och genomför introduktionen.

7.1.1.1 Bemötande

I resultatet kan vi se att vårdnadshavare som har blivit positivt bemötta under introduktionen i förskolan beskriver pedagogerna som lyhörda, strukturerade och intresserade av barnet och familjen. Genom att mötas av responsiva vuxna som kan stötta barnen i att bygga trygga relationer utanför hemmet poängterar Shirvivan och Michel (2017) att det kan underlätta för familjen att komma in i verksamheten. Ackesjö (2018) menar att vårdnadshavarnas välbefinnande är viktig för en positiv övergång för familjen. Mot den bakgrunden menar vi att visa engagemang i framförallt barnet borde vara en självklarhet. Även ett visat intresse för vårdnadshavaren är ett sätt att sträva efter att skapa välbefinnande och trygghet för familjerna. Det krävs lite, vilket också respondenterna beskriver, för att få familjer att känna sig välkomna. Små gester som att hälsa barnet välkommet till förskolan med glad mimik och kroppsspråk. En viktig faktor för en lyckad introduktion i förskolan är att vårdnadshavarna visar engagemang och intresse till verksamheten. Det är viktigt att vårdnadshavarna pratar gott om förskolan till barnet och inte visar sin otrygghet eftersom barnet studerar hur föräldrarna reagerar på den nya miljön. Vi anser, liksom Ackesjö (2018), att förståelse för att introduktionen kan vara en utmanande tid i familjernas liv, där vårdnadshavare kanske för första gången lämnar ifrån sig sitt barn, måste ses på med en viss grad av ödmjukhet från pedagogernas sida.

7.1.1.2 Anknytningspedagog

Lindgren och Torro (2017) lyfter vikten av att det bör finnas minst en påbörjad relation till en pedagog för att vårdnadshavarna skall känna att förskolan är ett komplement till hemmet. En intressant sak som respondenterna lyfter, både som positiv och negativ, är frågan om anknytningspedagog. Även här kan det diskuteras om verksamheten är anpassad efter att ha en anknytningspedagog som kan ansvara för den första relationen med barnet. Utifrån egna erfarenheter ser vi att det kan bli sårbart med tanke på personaltäthet eller hur rutiner i verksamheten ser ut. Vi kan vidare ifrågasätta barnets grad av inflytande i sin första relation. Vi anser att för barnets trygghet kan det vara värdefullt att barnet själv får visa vem det tyr sig till. Med det sagt är det också en trygghet för vårdnadshavarna att ha en personal att vända sig till med frågor eller önskemål. Det finns dock inget som säger att de två behöver vara samma person så länge rollerna är tydliga.

7.1.1.3 Information

I respondenternas svar efterfrågades en mer personlig kontakt mellan en pedagog och vårdnadshavare redan innan introduktionens start. Dessa respondenter menade att ett telefonsamtal kunde göra stor skillnad för hur välkomna de kände sig i verksamheten. Vi kan se att de vårdnadshavare som beskriver att de känt sig välkomna, i kombination med att ha fått bra information inför introduktionens start, beskrev sin upplevelse av introduktionen som positiv i högre grad än de som upplevt att de fått bristfällig information. De som beskrev bristfällig information beskrev att de enbart fått startdatum och sedan information under introduktionens gång. Ackesjö (2018) framhåller att övergången kan underlättas genom att förskolan bidrar med information så att vårdnadshavare och barn kan vara väl förberedda inför start.

Bra information beskrevs av respondenterna som information i god tid samt beskrivning av hur introduktionen går till och hur de bäst kan stötta sitt barn. 26,6 % av respondenterna har efterfrågat mer eller bättre information. Vi föreslår att detta skulle kunna göras på ett enkelt sätt genom att ha ett förskrivet dokument som välkomnar familjen till verksamheten med den information som krävs. I brevet kan bland annat frågor om barnet finnas för att pedagogerna ska få en bättre förståelse för barnets intresse samt omsorgsbehov för att vara förberedda inför introduktionens start. På så sätt skapas goda förutsättningar för att ge familjerna trygghet och en positiv upplevelse av introduktionen.

Vårdnadshavare vars barn ofta var ledsna vid lämning efterfrågade information om sitt barn. Respondenterna beskrev att ett sms som visade att barnet mådde bra gjorde stor skillnad för dem resten av dagen. Vi menar att ett sms eller en bild är anpassningar som inte behöver ta mycket tid från barngruppen. Det handlar om ett fåtal familjer där behovet finns och lägger en god grund för fortsatt samverkan. Vi vill dock understryka att pedagogerna inte får glömma de familjer som inte upplever motgångar under introduktionen. Här är den informella kontakten mellan pedagoger och vårdnadshavare viktig. Einarsdottir och Jónsdttir (2019) kom genom sin fokusgrupp fram till att vårdnadshavare värderade informell verbal samverkan med personalen och möjligheten att diskutera sina barns beteende och utveckling. I vår undersökning framkom det att inte bara mängden information var viktig, utan också informationens innehåll. En del vårdnadshavare efterfrågade information om lämpliga kläder medan andra önskade information om läroplan, plattformar och schemaläggning. Framför allt efterfrågades information om hur barnets dag på förskolan såg ut. Vi understryker att pedagogerna med små medel kan göra stor skillnad för vårdnadshavarnas trygghet.

7.1.1.4 Introduktionsmetoder

I enkäten ställde vi inte direkta frågor om introduktionsmetoder men kan baserat på svar om vistelsetider och vårdnadshavarens roll dra slutsatser om vilken introduktionsmetod som använts. Markström och Simonssons (2017) studie visade att pedagoger upplever att den föräldraaktiva metoden används som strategi för att skapa samverkan och lyfter vikten av att vårdnadshavarna är delaktiga för att ge dem en inblick i verksamheten om vad som sker och varför. Vi tror att det bidrar till ett ökat förtroende för den kompetens som finns i arbetslaget. Till skillnad mot den traditionella introduktionsmetoden, där vi sett att respondenterna fått ta en passiv roll och uppmuntrats att sitta på ett och samma ställe, så barnet kan skapa en relation med pedagog och andra barn.

Vi anser att den föräldraaktiva metoden fokuserar mer på samverkan och relationsbygge genom vårdnadshavare medan den traditionella fokuserar på att skapa relation med enbart

barnet. Markström och Simonsson (2017) menar att den traditionella metoden även fokuserar på separationen mellan vårdnadshavare och barn där barnet får lära sig att lämnas och säga hejdå. En respondent beskriver att hens barn varit väldigt ledset vid separation och krävde därför att få delta hela dagar. Barnet hade efter det endast behövt två dagar för att komma in i verksamheten och slutat gråta. Vi tolkar respondenten som att familjen till slut fått en föräldraaktiv introduktion. Den föräldraaktiva metoden, anser vi, skapar möjlighet för familjen att lära känna verksamheten och vara delaktiga i alla moment. Å ena sidan ur pedagogens perspektiv kan det finnas en rädsla i att ge vårdnadshavarna för stor inblick då risken för att bli bedömd i sin yrkesutövning kan upplevas utlämnande. Å andra sidan finns med den föräldraaktiva metoden möjlighet att visa upp verksamheten och dess arbetssätt. Vi menar att en ökad förståelse hos vårdnadshavarna bidrar till ökat förtroende för verksamheten. Trygga vårdnadshavare ger trygga barn. Kunskap bidrar till trygghet och sammanfattningsvis kan vi konstatera att vårdnadshavare efterfrågar mer information inför och under introduktionen vilket kan bidra till att känna trygghet inför den nya miljö som både familj och barn introduceras till.

7.1.1.5 Vårdnadshavarnas roll under introduktionen

I resultatet kan vi se att vårdnadshavarna uppmuntrats till att ta antingen en passiv eller en aktiv roll under introduktionen. I den traditionella introduktionsmetoden beskrivs vårdnadshavare ta en passiv roll där barnet ska veta var vårdnadshavaren är för att tanka trygghet. Vårdnadshavare beskrivs i den föräldraaktiva metoden som aktiva tillsammans med barnet under dagen och uppfyller även barnets behov av omsorg. Markström och Simonsson (2017) menar att vårdnadshavarens roll under introduktionen har en stor betydelse för barnets upplevelse. Genom att visa engagemang och intresse speglar det sig i barnet och dess upplevelse av miljön. Tilldelas vårdnadshavare en passiv roll och uppmuntras till att vara tråkig menar vi att det inte sänder positiva signaler till barnet. Å ena sidan, ur ett anknytnings-teoretiskt perspektiv, vet barnet var den trygga vuxna finns och kan då gå dit för att söka tröst samt trygghet. Å andra sidan med den föräldraaktiva metoden är barnet med den vuxna hela tiden och behöver därför inte söka upp den för tröst utan har sin trygga punkt med sig över dagen. Den trygga vuxna kan då i stället genom engagemang och delaktighet visa barnet att verksamheten är spännande, rolig och säker. 16,9% av vårdnadshavarna beskriver att de inte fått någon roll tilldelad. Vi drar slutsatsen att det kan vara en bidragande faktor till att vårdnadshavare känner sig otrygga eller obekväma under introduktionen.

7.1.1.6 Förväntningar innan och under introduktion

När barn och familj introduceras till förskolan introduceras de till en institution där verksamhet, grupp och individ ska beaktas. Familjerna ska få stöd i att ge sitt barn goda förutsättningar att möta verksamheten under introduktionen. Enligt läroplanen (2018) är det rektorns ansvar att skapa förutsättningar för pedagogerna att genomföra verksamheten på ett bra sätt. Vi menar att pedagogerna skapar förutsättningar för det genom att förse vårdnadshavarna med bra information och val av introduktionsmetod. I respondenternas svar kan vi se förväntningar på högre grad av individanpassning. Vårdnadshavarna har beskrivit brist på flexibilitet i vistelsetiderna, att kunna frångå introduktionsschemat samt högre grad av anpassning till barnets rutiner. Genom att erbjuda en god dialog samt kommunikation mellan förskolan och hemmet kan vårdnadshavarnas förväntningar på att verksamheten ska anpassa sig efter deras barn reduceras. Då pedagogerna inte har möjlighet att planera för introduktionen om vårdnadshavare förväntar sig att tider helt ska anpassas efter respektive barn. Vi tror att öppen dialog och tydlig kommunikation skulle underlätta för att kompromissa

med individanpassningen. Dels ökar det pedagogernas förståelse för vårdnadshavarnas önskemål, dels vårdnadshavarnas förståelse för verksamheten samt pedagogernas tankar och arbetssätt.

Andersson Søe m.fl. (2023) lyfter i sin studie att pedagoger upplever komplexitet med att erbjuda barnen omsorg i en verksamhet som alltmer styrs av strävansmål där pedagogerna också vill stärka sin professionella status. Detta leder till att relationsbygget med barnen påverkas negativt. Mot den bakgrunden anser vi att det är viktigt med en välplanerad introduktion som möjliggör för vårdnadshavarna att vara delaktiga under dagen.

7.1.1.7 Det egna barnets upplevelse av introduktionen

75,9% av respondenterna anger att de haft positiv upplevelse under introduktionen. Vidare har 68,4% av vårdnadshavarna beskrivit att de upplevt sitt barn som tryggt efter avslutad introduktion och 6,6% menar att deras barn varit trygga när ansvarspedagogen varit närvarande. Det var för oss förvånansvärt höga siffror med tanke på att det angivits många olika förslag på förbättringsområden samt beskrivningar av negativa upplevelser. Vi spekulerar därför i varför. Vi tolkar respondenternas övergripande svar som att förskolan gör ett bra arbete med introduktioner och att bygga relationer, framför allt mot barnen. En förklaring till att respondenterna angett så många förbättringsområden skulle kunna vara att vårdnadshavarna blir sekundära i sammanhanget och därför inte känner sig helt trygga med verksamheten. Trots brist på information, att vårdnadshavare inte varit nöjda med rollen de fått under introduktionen eller bristen på individanpassning har det inte haft negativ effekt på barnets trygghet. I enkäten framgår vikten av god samverkan mellan vårdnadshavare och pedagog vilket även ligger i pedagogens uppdrag. Det blir tydligt att förskolan har mycket att vinna på att också arbeta för trygghet och förtroende från vårdnadshavarna då det öppnar upp för god samverkan och möjligheter att tillsammans se till barnets bästa.

7.2 Slutsats

Från att ha tillbringat den mesta tiden tillsammans och som vårdnadshavare tillgodosett barnets behov på bästa sätt är introduktionen en förberedelse för en separation mellan vårdnadshavare och barn. Detta är ofta en känsloladdad men även spännande process då en ny tid i barnets och familjens liv tar sin början. Av egna erfarenheter vet vi å ena sidan att en bristfällig introduktion tenderar att påverka upplevelsen av förskolan som negativ. Å andra sidan vet vi även att en god introduktion har lika stor möjlighet att bidra till en positiv och trygg bild av verksamheten. Som vårdnadshavare lämnas det finaste man har och är beroende av att kunna lita på att barnet är tryggt på förskolan. Vi framhåller därför att det är viktigt att både barn och vårdnadshavare får en god introduktion då det bidrar till ökat förtroende för verksamheten.

Genom att ta del av vårdnadshavares upplevelser och erfarenheter av introduktion till förskolan kan vi se att en god introduktion sammanfattningsvis kan brytas ner till bra innehåll vad gäller information, individanpassade vistelsetider, tillgång till en anknytningspedagog, gott bemötande från personal samt att se vårdnadshavarna.
Utifrån vårdnadshavares uppfattningar samt ett anknytningsteoretiskt perspektiv ser vi sammanfattningsvis vikten av att ha tydliga rutiner för introduktionen. Vi menar att det är en förutsättning för att kunna erbjuda god information inför och under introduktionen samt ett professionellt bemötande. Vidare anser vi att tydliga rutiner även underlättar för individanpassning i de fall som kräver det. Det kan även bidra till att pedagoger känner sig trygga i sin professionella roll vilket gör det lättare att bjuda in vårdnadshavare i

verksamheten. Den föräldraaktiva metoden anser vi bidrar till att vårdnadshavare ges en större inblick i verksamheten. Respondenterna menar att de är experter på sitt barn och önskar därför större ödmjukhet inför deras kunskap. Med denna metod ges pedagogerna möjlighet att observera barn och vårdnadshavare för att på bästa sätt erbjuda barnet trygghet när vårdnadshavare inte är på plats. Det möjliggör även för relationsbygge mellan pedagogerna och vårdnadshavare då den föräldraaktiva metoden skapar utrymme till dialog och kommunikation. Eftersom familjen är med under hela dagar får de ta del av den pågående verksamheten som bedrivs. Det här menar vi skapar ökad trygghet för vårdnadshavare, vilket i sin tur gynnar även barnets tilltro till den nya miljön. Med den föräldraaktiva metoden ser vi inget behov av en anknytningspedagog, vilket några respondenter efterfrågat. Vi menar att när vårdnadshavare deltar i dagens alla moment finns de alltid tillgängliga för sitt barn att finna trygghet hos. Vidare tror vi att anknytningspedagog begränsar barnets möjlighet att skapa relationer med alla pedagoger på avdelningen. Att endast ha relation till en pedagog blir sårbart för barnet efter introduktionen då barnet helt ska kunna delta i verksamheten. Förskolan kan inte garantera att varje barns anknytningspedagog finns tillgängligt vid exempelvis lämningar eller de känsligaste stunderna under dagen.

7.3 Metoddiskussion

Vi blev förvånade över att vi fick så utförliga, djupgående och många svar på enkäten. Vi tror att en bidragande faktor till det är att enkäten besvarades frivilligt genom att antingen se den i forum eller själv ta initiativ till att besvara den genom att scanna QR-koden. Ingen respondent har därför behövt bli sökt via mail eller telefon. Vi tror också att ämnet introduktion är intressant och viktigt för många med tanke på hur många barn som idag går på förskola. Med tanke på mängden svar är ämnet enligt oss relevant. Anledningen till att vi fick utförliga svar tror vi är för att frågorna i enkäten kan liknas med en samtalsintervju. Respondenterna var därför fria att dela med sig av sina erfarenheter och uppfattningar.

7.4 Förslag på vidare forskning

Enligt läroplanen för förskolan ska förskolans verksamhet vila på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt (Lpfö18, 2018). Vi menar att introduktionen vilar på en beprövad erfarenhet snarare än en vetenskaplig grund. Därför anser vi att mer forskning om introduktionsmetoderna skulle vara värdefullt för förskolans fortsatta utveckling och i sin tur familjernas trygghet och förtroende för verksamheten. Vi tror att all vidare forskning på ämnet bidrar till att introduktionen i framtiden till större del kan vila på vetenskaplig grund snarare än beprövad erfarenhet. Vidare menar vi att introduktionen bör prioriteras i förskollärarutbildningen då detta är något vi förväntas ha kunskaper om när vi kommer ut i arbetslivet och ska vara drivande av den pedagogiska verksamheten. Enligt förskolans allmänna råd (Skolverket, 2017) ska förskolans personal vara medvetna om varför en introduktion sker på ett visst sätt.

Vi föreslår att vidare forskning skulle kunna vara att undersöka huruvida upplevelser under introduktionen får vidare effekter för trivsel på förskolan längre fram samt om det påverkar barnets utveckling. Förhoppningsvis kan vårdnadshavarnas uppfattningar i den här studien bidra till att berika kommande forskning.

8 Referenslista

Ackesjö, H. (2018). Skolförberedda barn – barnförberedd skola? Vårdnadshavares perspektiv på sina barns övergång från förskola till förskoleklass. *Cepra-Striben – tidsskrift for Evaluering i Praksis*, 23, 4-13. https://journals.ucn.dk/index.php/cepra/article/view/264/241

Ahnert, L,. Eckstein-Madry, T,. Datler, W,. Deichmann, F. & Piskernik B (2023). Stress during transition from home to public childcare, Applied Developmental Science. https://doi.org/10.1080/10888691.2022.2070168

Andersson Søe, M., Shad, E., & Psouni, E. (2023). Transition to preschool: Paving the way for preschool teacher nd family relationship-building. *Child and Youth Care Forum, 52, 1249-1271.* https://link.springer.com/article/10.1007/s10566-023-09735-y

Barmark,. M,. & Djurfeldt, G. (2020). *Statistisk verktygslåda - att förstå och förändra världen med siffro*r. Natur & Kultur.

Bowlby, J. (2010). *En trygg bas.* Natur & kultur.

Edfelt, D. (2017). *Hjärna i förskolan- vägen till barns lärande och utveckling*. Gothia kompetens.

Einarsdottir.J & A, H, Jónsdottir. (2019). Parent-preschool partnership: many levels of power. *Early Years,* 39:2, 175-189. https://doi.org/10.1080/09575146.2017.1358700

Eriksson Barajas, K,. Forsberg, C,. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap - vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar.* Natur & Kultur.

Eriksson-Zetterquist, U. (2022). Mixed methods. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 40 - 52). Liber.

Hwang, P., & Nilsson, B. (2019). *Utvecklingspsykologi.* Natur&kultur

Hägglund, S., Löfdahl Hultman, A., & Thelander, N. (2018). *Förskolans demokratifostran- i ett föränderligt samhälle*. Gleerups.

Lindgren, C., & Torro, T. (2017). *Trygg inskolning. Grunden för en givande förskoletid.* Gothia utbildning.

Läroplan för förskolan. (2018). Skolverket. Hämtad från https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18- for-forskolan

Markström, A-M., & Simonsson, M. (2017). Introduction to preschool: strategies for managing the gap between home and preschool. *Nordic jurnal of studies in educational policy*, 3(2) 179-188

https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/20020317.2017.1337464?needAccess=true&r ole=button

Rönnerman, K. (2020). Aktionsforskning som examensarbete. I. A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskola* (s. 275-292). Gleerups.

Simonsson, M., & Thorell, M. (2010). Att börja på förskolan: Exempel på barns sociala samspelsprocesser under inskolningen. *Educare.* Nr.1*,* (sid. 53-72).https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1397853/FULLTEXT01.pdf

Shirvanian, N,. & Michel, T. (2017). Implementation of attachment theory into early childhood settings. *The international education journal; Comparative Perspectives.* Vol 16, No.2, (97-115). https://openjournals.library.sydney.edu.au/index.php/IEJ

SFS 2010:800. *Skollag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/#K8

Skolverket. (2017). *Allmänna råd om måluppfyllelse I förskolan*. Hämtad från https://www.skolverket.se/getFile?file=3749 2023-09-15

Skolverket. (2021). *Barn och personal i förskolan - hösten 2021.* Hämtad från Ladda ned publikation - Skolverket 2023-11-27

Svensson, P. (2022). Att analysera kvalitativt material. I. G. Ahrne, & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metode*r (s. 231-243). Liber.

Svensson, L. och Åkerblom, A. (2020). Fenomenografi om undervisning i förskolan. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (s. 89-106). Gleerups.

UNICEF Sverige (2009). Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. Stockholm: UNICEF Sverige. Barnkonventionen - UNICEF Sverige | unicef.se

Von Below, C. (2022). Teoretiska perspektiv på anknytning vid patientmöten. Varför är vissa så svåra att hjälpa? *Läkartidningen*. 2022;119:21145 https://lakartidningen.se/klinik-och-vetenskap-1/artiklar-1/etik-och-lakarroll/2022/05/teoretiska-perspektiv-pa-anknytning-vid-patientmoten/

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1 – Enkäten

1.1

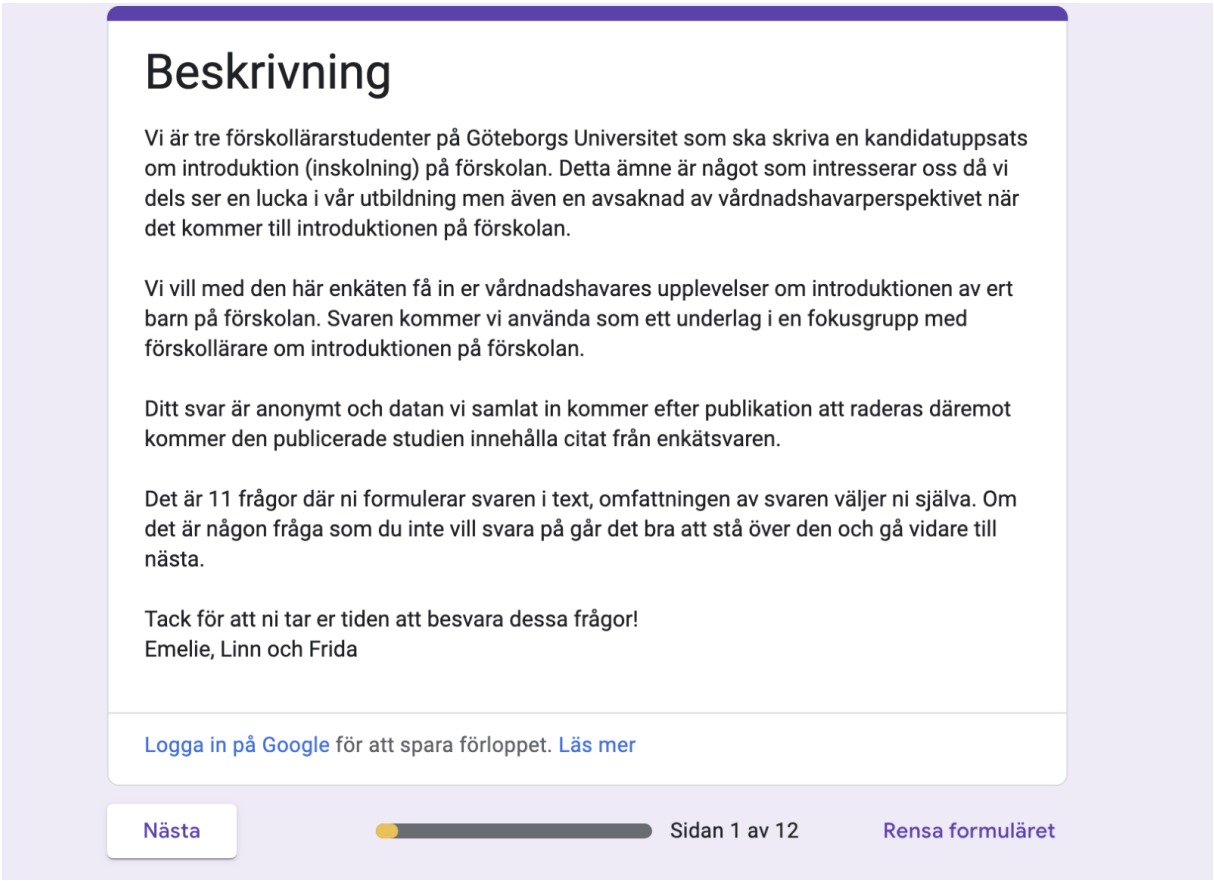

1.2

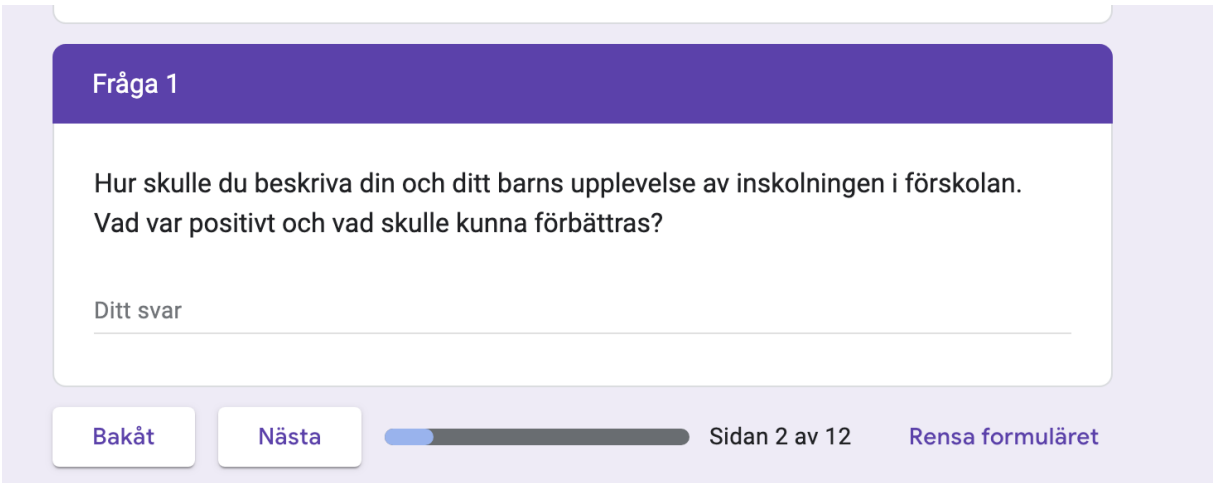

1.3

Fråga 2

Fick ni information om hur inskolning skulle gå till? Hur skulle du beskriva kommunikationen mellan förskolan och dig som vårdnadshavare innan och under inskolningsperioden?

Ditt svar

1.4

Fråga 3

Under hur många dagar fick ni information om att inskolningen skulle pågå? Hur många dagar tog det? Under hur många timmar åt gången var ni på förskolan?

Ditt svar

1.5

Fråga 4

Vilken roll uppmuntrades du av pedagogerna att ta under inskolningen?

Ditt svar

1.6

Fråga 5

Hur tycker du att personalen på förskolan bemötte dig och ditt barn under inskolningen? Fanns det något som utmärkte sig positivt eller negativt?

Ditt svar

1.7

Fråga 6

Vilka förväntningar hade du inför inskolningen? Blev de mötta eller fanns det något som inte levde upp till dina förväntningar?

Ditt svar

1.8

Fråga 7

Har du några förslag på förbättringar eller förändringar som kan göras för att underlätta inskolningen för både barnet och vårdnadshavarna?

1.9

Fråga 8

Hur skulle du beskriva ditt barns reaktion på inskolningen? Fanns det något specifikt som verkade påverka deras trivsel eller anpassning på förskolan?

1.10

Fråga 9

Vad tycker du som vårdnadshavare är viktigt att förskolan tar hänsyn till när det gäller inskolningen av barn?

1.11

Fråga 10

Har du några tankar eller idéer om hur samarbetet mellan pedagoger på förskolan och vårdnadshavarna kan förbättras under inskolningsperioden?

1.12

Fråga 11

Upplevde du som vårdnadshavare ditt barn som trygg eller otrygg efter avslutad inskolning? Beskriv hur det uttryckte sig hos barnet

9.2 Bilaga 2 – Följebrevet

Vårdnadshavare sökes!

Skulle du kunna tänka dig att svara på några frågor om ditt barns och din upplevelse av introduktion i förskolan?

Vi är tre studenter på Göteborgs universitet som skulle bli tacksamma för er hjälp med vårt examensarbete! Scanna QR-koden för att komma till frågorna. Det tar ca 10-20 minuter av din tid som skulle betyda mycket för oss!

Tack så mycket för din hjälp!
Med vänlig hälsning,
Lim, Frida & Emelie